

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 353-02-2238/1/2020-04

Датум: 22.9.2021. године

Немањина 22-26

Београд

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЊЕ
НАЦИОНАЛНИ ПАРК ФРУШКА ГОРА

Број 1713

29.09. 2021 год
СРЕМСКА КАМЕНИЦА

Министарство заштите животне средине, државни секретар Александар Дујановић по Решењу о овлашћењу број 021-01-13/1/21-09 од 22.7.2021. године, а на основу члана 54. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), члана 12. став 8. Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, број 84/15) и члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18 и 30/18-др. закон), даје

САГЛАСНОСТ

на

**Измењени Програм управљања
Националним парком „Фрушка гора” за 2021. годину**

Образложење

Јавно предузеће „Национални парк Фрушка гора”, које управља Националним парком „Фрушка гора”, дописом број 1454 од 17. августа 2021. године доставило је на сагласност овом министарству Измењени Програм управљања Националним парком Фрушка гора за 2021. годину (у даљем тексту: Измењени Програм управљања). Одлуку о усвајању Измењеног Програма управљања донео је Надзорни одбор Јавног предузећа „Национални парк Фрушка гора” на седници одржаној 13. августа 2021. године.

У складу са сугестијама датим од стране Министарства заштите животне средине, 22. септембра 2021. године достављен је коригован Измењени Програм управљања, на који Министарство даје сагласност.

На Програм управљања Националним парком „Фрушка гора” за 2021. годину сагласност је дало Министарство заштите животне средине (сагласност број 353-02-02238/2020-04 од 17.12.2020. године).

Измени Програма управљања приступило се због потреба конкурисања из области ловства код Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде-Управе за шуме.

У циљу бољег искоришћења средстава Буџета РС, изменом усвојеног Програма управљања стекли су се услови да се средства из Буџета РС предвиђена за суфинансирање горе наведене активности искористе за суфинансирање активности које могу да се реализују до краја текуће године.

Ова сагласност је саставни део Измењеног Програма управљања Националним парком „Фрушка гора” за 2021. годину.

Достављено:

- ИП „НП Фрушка гора”,
21208 Сремска Каменица,
Змајев трг 1

- Покрајински секретаријат за урбанизам
и заштиту животне средине,

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Александар Дујановић

09.08.2021 год.
СРЕМСКА КАМЕНИЦА

**ИЗМЕЊЕНИ ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ФРУШКА ГОРА
ЗА 2021. ГОДИНУ**

Сремска Каменица

Август, 2021. године

Садржај

Увод	1
1. Приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса	2
2. Оцена стања животне средине заштићеног подручја.....	4
3. Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја	4
4. Дугорочни циљеви заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја	6
5. Анализа и оцена услова за остваривање циљева	6
6. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности.....	7
6.1. Заштита станишта	7
6.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа	7
6.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице	8
6.1.3. Праћење појаве сушења шума	8
6.1.4. Праћење кретања популација штетних инсеката	9
6.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба	9
6.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима	10
6.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара	10
6.2. Заштита флоре и фауне.....	11
6.2.1. Картирање станишта заштићених и строго заштићених врста и утврђивање стања популација	11
6.2.2. Редовно праћење стања популација строго заштићених врста	12
6.2.3. Заштита орла крсташа (<i>Aquila heliaca</i>)	12
6.2.4. Заштита шумске сове (<i>Strix aluco</i>)	13
6.2.5. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња.....	13
6.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа	14
6.3.2. Геопарк Фрушка гора – лесленд	14
6.4. Заштита и очување еколошких коридора	15
6.5. Културно наслеђе	15
6.6. Имплементација GIS технологије у систем управљања	16
6.7. Остало.....	16
6.7.1. Израда катастра загађивача у Националном паркуи израда пројеката њиховог уређења ...	16
6.7.2. Израда катастра изворишта, водених токова и акумулација и израда пројеката њиховог уређења	16

6.7.3.Израда катастра путне мреже	17
6.8.Рад чуварске службе	17
6.8.1.Бруто зараде чувара	17
6.8.2.Остали трошкови чуварске службе	18
6.8.3.Набавка средстава рада	18
7. Приоритетни задаци научно-истраживачког и образовног рада	19
7.1.Образовање, популаризација и промоција научних истраживања.....	19
7.2.Израда стратегије обнове аутохтоних шума.....	19
7.3.Постављање огледних површина за различите помоћне мере природном обнављању.....	19
7.4. Истраживање фунгије Фрушке горе	20
7.5.Сортиментне таблице	20
7.6. Увођењенових информационих технологија	21
7.7.Пројекат унапређења општекорисних функција шума	21
7.7.Едукација запослених	21
8. Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора	22
8.1. Шуме	22
8.1.1.Одрживо газдовање шумама	22
8.1.2.Споредни шумски производи	27
8.2.Ловна и риболовна фауна	28
8.2.1.Реинтродукција европског јелена	28
8.2.2.Побољшање услова у ловишту	28
8.2.3.Мониторинг дивљачи	29
8.2.4. Набавка дивљачи	29
8.2.5. Заштита и управљање риболовном фауном	31
8.3.Пољопривредно земљиште	31
8.4.Туризам	33
8.5.Уређење, изградња и одржавање објеката и инфраструктуре	34
8.5.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре	33
8.5.2. Одржавање излетничких локалитета	36
8.5.3.Улазне станице у Национални парк Фрушка гора	37
8.5.4.Текуће одржавање објеката управљача	38
8.5.5.Реконструкција и доградња објеката за туризам	39
8.6.Набавка средстава рада	39
9.Просторна идентификација планских намена и режима коришћења земљишта	40
9.1.Утврђивање граница.....	40
9.2.Припрема Плана управљања и Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби НП Фрушка гора	40
10.Активности на промоцији вредности заштићеног подручја	41
10.1.Промоција.....	41
10.2.Комуникација и информисање на подручју Националног парка Фрушка гора	42

10.3.Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво	43
10.4.Међународна сарадња	43
11.Студијска (истраживачка), програмска, планска и пројектна документација потребна за спровођење циљева и активности	44
11.1.Учешће у изради Просторних и Урбанистичких планова	44
11.2.Легализација објеката	45
11.3.Израда планова	45
11.4.Откуп земљишта	47
12.Облици сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности	47
12.1.Управљање посетиоцима	47
12.2.Сарадња са другим институцијама и организацијама	48
12.3.Сарадња са другим корисницима	48
12.4.Рад осталог особља и материјални трошкови.....	49
13.Активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације програма управљања и начин оцене успешности његове примене	49
14) Финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења	51

Програм управљања Националним парком Фрушка гора за 2021.годину доноси се на основу Закона о заштити природе ("Службени гласник РС" бр.36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон) и на основу Закона о националним парковима ("Службени гласник РС" бр.84/2015 и 95/2018 – други закон)

УВОД

Национални парк Фрушка гора основан је ради: одржања степских и шумостепских станишта; одржања шумских екосистема са разноврсним типовима храстових шума, посебно реликтном термофилном шумом храстова са грабићем, медитеранског обележја; очувања станишта и популације дивље флоре националног и европског значаја са присуством панонских ендемских и бројних реликтних врста из терцијера и породице орхидеја; очувања станишта 2 преко двеста врста птица, међу којима се истиче орао крсташ, орао кликташ, црна рода, голуб дупљаш, црна жуна, беловрата мухарица и црноглава стрнадица; очувања глобално угрожене врсте текуница; очувања налазишта фосила, изданака са откривеним геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјскогеолошког развоја литосфере; очувања јединственог брдског предела са гребенским делом под шумом и падинама; очувања реке Дунав, изворишта вода и влажних станишта; очувања културно-историјских споменика са 17 српских православних манастира и заштите и очувања спомен обележја. Национални парк Фрушка гора налази се на северу Републике Србије у Аутономној покрајини Војводини и заузима Централни масив, Липик, Ворово, Надош и Опаљеник, и већи број мањих просторних целина: Чортановачка шума, Курјаковац 1, Курјаковац 2, Крушедолски пашњак, Нерадински до, Лединци - Старо Село, Врдник колонија, Јазачки пашњаци, Реметски до, Манђелошки пашњаци, Лежимирски пашњаци, Косаниште, Куњат, Аде и спрудови - Бразилија, Черевихке ливаде - Липска страна, Милованово брдо, Дангуба, Марков до и Шидско Церје. Национални парк Фрушка гора простире се на деловима територија: града Новог Сада - општина Петроварадин, града Сремске Митровице, општина Бачка Паланка, Беочин, Инђија, Ириг, Сремски Карловци и Шид, укупне површине 26.672 ха, од чега је 19.308 ха у државној својини, а у приватној и другим облицима својине 7.364 ха, од чега је I степеном обухваћено 3%, II степеном 67% и III степеном 30% укупне површине.

1. Приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса

Фрушка гора је доминантна рељефна целина на југу Панонске низије и непоновљив простор богате и очуване природе. Разнолик састав стена, јединствен рељефни облик, воде, бујне шуме и отворена станишта у окружењу, разноврстан живи свет и препознатљив људски печат, уклопљени и надовезани једно на друго чине Фрушку гору особеним и драгоценим заштићеним подручјем.

Фрушка гора представља огледало геолошке грађе равничарских предела потонулих терена Панонске низије у свом окружењу. У њеном језгру су присутне палеозојске и мезозојске седиментне стене, мезозојске и терцијарне магматске стене као и различити метаморфити. По ободним деловима планине, на њеним падинама и у подножју, распрострањене су неогене насlage стваране током Панонског мора и различити генетски типови квартарних творевина.

Одликује се богатим геолошким диверзитетом који га чини јединственим геотипом на нашим просторима. Овде се налазе многобројна налазишта фосила, бројни изданци са откривеним геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу.

Основно обличје Фрушке горе настало је тектонским процесима када је, издизањем плоча дуж раседа образована структура хорста. Током квартара и навејавањем лесних седимената створен је завршни облик Фрушке горе формирањем благих лесних заравни на јужним и нешто краћим и одсеченијим на северним падинама. Падине Фрушке горе су испресецане богатом мрежом потока бујичног карактера који често пресушују. Потоци са јужне падине се губе у подножју, а са северне се пробијају до Дунава. На неким од њих постоје водопади, једини у Војводини.

Фрушка гора својим обличјем условила је појаву специфичних микроклимата, распоредом количине падавина и ублажавањем температурних крајности.

Фрушка гора је пре свега шумско подручје, уз мањи удео ливадостепске и шумо–степске вегетације, шибљака и живица. Оно што Фрушку гору чини јединственом и особеном управо је спој шумских, шумо-степских и ливадостепских станишта. Шуме Фрушке горе сачињене су од великог броја врста дрвећа и грмља. Доминирају сребрнолисна липа (*Tilia tomentosa*), храст китњак (*Quercus petraea*), буква (*Fagus sylvatica*) и граб (*Carpinus betulus*). Поред њих ту су и друге врсте храстова, попут цара (*Quercus cerris*), медунца (*Q. pubescens*), крупнолисног медунца (*Q. virgiliana*), балканског китњака (*Q. daleschampii*), сладуна (*Q. frainetto*), затим ситнолисна липа (*Tilia cordata*), клен (*Acer campestre*), горски јавор (*Acer pseudoplatanus*), јавор млеч (*Acer platanoides*), дивља трешња (*Prunus avium*), брекиња (*Sorbus torminalis*), жешља (*Acer tataricum*), црни јасен (*Fraxinus ornus*), врсте рода врба (*Salix sp.*) и топола (*Populus sp.*) и друге дрвенасте врсте.

На Фрушкој гори је забележено око 1.500 врста виших биљака и око 150 врста маховина. Присутне су бројне врсте папрати, као што су бујад (*Pteridium aquilinum*), навала (*Driopteris filix mas*), желењи језик (*Scolopendrium vulgare*) и заштићена врста, пљевика (*Paragymnopteris maranthae*). Од строго заштићених врста издвајају се реликтне врсте терцијера, ловораста јеремичак (*Daphne laureola*), кадивка (*Kitaibelia vitifolia*), као и реликти бореала и различитих периода ксеротерма: бабалушка

(*Sternbergia colchiciflora*), велика саса (*Anemone pulsatilla*), татарско зеље (*Crambe tataria*), гороцвет (*Adonis vernalis*) и др., који одређују основна обележја реликтне степе на фрушкогорском лесном платоу. Особеност флористичког диверзитета огледа се у присуству 31 врсте из породице орхидеја.

До сада је на Фрушкој гори евидентирано око 2000 врста гљива, али је њихов укупан број вероватно много већи. Старе шуме, су станишта најбогатија врстама гљива због велике количине дрвне масе подложне разградњи и труљењу, у чему оне имају важну улогу. Поред тога, виталност шума у великој мери зависи од микоризних односа између гљива и корења дрвећа.

Ентомофаунистички, Фрушка гора представља један од најизученијих простора Србије. Од око 200 угрожених врста инсеката на националном и међународном нивоу издвајају се велики цар (*Anax imperator*), ватрени јуришник (*Crocothemis erythraea*), *Gomphus (Stylurus) flavipes*, кобилица месождерка (*Saga pedo*), велика храстова стрижибуба (*Cerambyx cerdo*), букова стрижибуба (*Morimus asper funereus*), алпска стрижибуба (*Rosalia alpina*), *Carabus (Pachystichus) hungaricus*, буба јеленак (*Lucanus cervus*), велики пегавац (*Glaucopsyche (Maculinea) arion*), ластин репак (*Papilio machaon*), ускршњи лептир (*Zerynthia polyxena*), црнооки аполон (*Parnassius mnemosyne*) и зановетак (*Colias myrmidone*). Међу њима су 24 ендемичне врсте за Балканско полуострво, као и 28 врста за које је ово једини налаз за Србију.

Изненађујуће вредна фауна риба настањује потоке уз Дунав, где живе клен (*Leuciscus cephalus*), гавчица (*Rhodeus amarus*) и скобаљ (*Chondrostoma nasus*). Важни представници водоземаца су шумска жаба (*Rana dalmatina*), крастаче (*Bufo sp.*), мукачи (*Bombina sp.*), а гмизаваца зелембаћ (*Lacerta viridis*), кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibelii*) и обични смук (*Zamenis longissimus*). Од ретких птица дупљарица, овде се гнезде црна жуна (*Dryocopus martius*), голуб дупљаш (*Columba oenas*) и беловрата мухарица (*Ficedula albicollis*). Фрушка гора је једино стабилно гнездилиште орла крсташа (*Aquila heliaca*) у Србији, а од крупних грабљивица ту су и кликташ (*Aquila pomarina*) и белорепан (*Haliaeetus albicilla*). Из групе сисара на Фрушкој гори живи око 60 врста од којих се посебно издваја присуство 17 врста слепих мишева (*Chiroptera*), текуница (*Spermophilus citellus*) и слепо куче (*Nanospalax leucodon*). Од крупних сисара присутни су срна, дивља свиња, европски јелен и бројне друге врсте.

На Фрушкој гори налази се седамнаест манастира, насталих од XV до XVIII века: Беочин, Раковац, Ћипша, Привина глава, Крушедол, Велика Ремета, Гргетег, Старо и Ново Хопово, Врдник (Раваница), Јазак, Стари Јазак, Мала Ремета, Бешеново, Шишатовић, Петковић и Кужељин. У бројним историјским превирањима, као што су Батонов устанак (I век), Тицанова буна (XIX век), НОБ (средином XX века) и бомбардовање (крајем XX века), најважнију улогу Фрушка гора одиграла је као склониште, уточиште и прибежиште. Данас је Фрушка гора важно излетиште, а најпосећенија места су Стражилово, Парагово, Змајевац, Бранковац, Иришки венац, Летенка, Андревље, Рохаљ базе, Бања Кулина са акумулацијама Сот и Мохарач.

На основу Уредбе о еколошкој мрежи (Сл. Гласник РС 102/10), Фрушка гора представља еколошки значајно подручје у Републици Србији (бр. 14. Фрушка Гора и Ковиљски рит). Подручје Националног парка Фрушка гора уписано је у регистар међународно значајних станишта птица (Important Bird Area, IBA - 011SER).

Национални парк Фрушка гора са широм околином уписан је у Ботанички значајна подручја Србије, односно централне и југоисточне Европе (ІРА, Стевановић, В.. 2005). Фрушка гора представља одабрано подручје за дневне лептире у Србији (РВА – Prime Butterfly Areas) на подручју које се оквирно поклапа са границама постојећег Националног парка.

2.Оцена стања животне средине заштићеног подручја

Подручје Фрушке горе је под великим утицајем човека што се негативно одразило на очување природних одлика и појава као и биодиверзитетских вредности заштићеног подручја, Националног парка Фрушка гора и подгорине.

Аутохтоност биљних заједница, флора и вегетација су очувани али у скромнијем обиму тако да је присутно смањење бројности, па чак и нестајање популација неких биљних и животињских врста, услед деградације и угрожавања њихових станишта.

3.Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја

Без обзира на унутрашњу хетерогеност (еколошку, историјску, културну и сваку другу), Национални парк Фрушка гора представља јединствен простор на којем се сучељавају различити и бројни интереси, односно захтеви за његово коришћење. Стихијска урбанизација и привредни развој довели су до свеопштег притиска на доскора углавном пољопривредне и шумске површине, односно на простор који се у те сврхе искључиво користио до пре непуних 100 година.

Најважнији угрожавајући фактори на простору Националног парка Фрушка гора су (детаљан опис дат је у Плану управљања):

Угроженост шума

Због лошег газдовања у прошлости (пре проглашења простора за национални парк) шуме су углавном изданаочног порекла.

Угроженост ливадо-степа

Смањење површина под ливадо-степама на ободу парка због њиховог претварања у пољопривредно земљиште или због зарастања (сукцесије) услед недовољне испаше.

Површински копови

На подручју Националног парка Фрушка гора налази се 16 напуштених површинских копова већих димензија, као и велики број мањих на којима још увек није урађена рекултивација.

Отпад

На подручју Националног парка није решен проблем одношења комуналног отпада.

Бесправна градња

Иако по ободу Националног парка живи велики број људи бесправна градња данас није изражен проблем али постоје одређена подручја (нпр. Чортановачка шума и

Поповица) где је због неадекватног управљања простором у прошлости овај проблем значајан.

Објекти

На подручју Националног парка Фрушка гора налази се већи број туристичких и других објеката чија инфраструктурна опремљеност не одговара данашњим прописима заштите животне средине (септичке јаме, пречистачи, одлагалишта отпада...) тако да представљају локални угрожавајући фактор.

Саобраћај

Велики број јавних путева на простору националног парка и велика фреквентност саобраћаја су значајан угрожавајући фактор због буке, емисије гасова, посебно тешких метала и нарушавање стабилности природног простора усеком трасе пута.

Сакупљање дивљих биљака, животиња и гљива

Одређен број дивљих врста биљака, животиња и гљива, или њихових делова (листови, цветови, плодови, плодоносна тела...) предмет су сакупљања у природи од стране посетилаца или особа које их циљано сакупљају ради продаје. Брање различитих врста лековитих биљака на простору Националног парка присутно је али у обиму који не угрожава опстанак врста.

Пашарење

Недовољна испаша (због слабо развијеног сточарства) на ливадо-степским стаништима по ободу парка убрзава сукцесију вегетације и тиме нестанак ових биоценоза.

Шумокрађа и бесправна сеча

Лоша економска ситуација у друштву условљава и велику опасност од шумске крађе.

Криволов

Данас је овај фактор смањеног ризика, али ипак и даље постоји јер ловиште „Национални парк Фрушка гора“ окружује укупно 57 насеља и насељених места, а велика отвореност представља ограничавајући фактор контроле и чувања.

Посетиоци

Излетници током целе године, као и локално становништво из насеља по ободу парка, представљају битан фактор угрожавања природних вредности Националног парка.

Пожари

Пожари представљају угрожавајући фактор у контактним зонама Националног парка и приватних поседа на којима власници, најчешће у пролеће и јесен, пале ватре како би спалили остатке траве, лишће и отпад приликом чишћења својих парцела.

4.Дугорочни циљеви заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја Пом.дир.за заштиту и развој

Општи концепт заштите Националног парка Фрушка гора заснива се на унапред утврђеним законским решењима, којима је намена већ утврђена, чиме је условљена приоритетна функција, као и циљ управљања у складу са њом као и досадашњим искуствима у управљању овим заштићеним подручјем које се под данашњим степеном заштите налази од 1960. године.

Под управљањем заштићеним природним добром подразумева се развијен систем мера и активности којима се уређују сва питања од значаја за успешно планирање и спровођење мера заштите, очувања и унапређивања посебних природних вредности, рационално и планско коришћење (одрживо коришћење) природних ресурса, обезбеђивање полифункционалности уз поштовање начела очувања природних вредности и равнотеже природних екосистема. Подразумева се функционално уређивање за потребе дозвољених видова коришћења и најповољнијег развоја уз стално утврђивање и праћење стања у природи. План управљања карактерише принцип активне заштите, односно концепт интегрално-развојне заштите на коме се и заснива "одрживи развој". Суштински циљ је очување у што изворнијем облику природних вредности, а циљеви управљања су:

- 1) очување и унапређење вредности биодиверзитета, геодиверзитета, као и културно-историјских вредности;
- 2) очување и унапређење еколошки значајних подручја и разноврсност предела;
- 3) очување објеката геонаслеђа;
- 4) очување и унапређење станишта, типова станишта и популације дивље флоре и фауне;
- 5) очување и унапређење адекватног квалитета живота људи у Националном парку кроз развој друштвене, културне и економске активности;
- 6) очување културно-историјског наслеђа;
- 7) очување традиционалног начина живота;
- 8) очување природних процеса и равнотеже између природних процеса и људске активности, односно одрживи развој Националног парка;
- 9) импресиван доживљај природе посетиоцима, образовање, истраживање, спорт и рекреација.

5.Анализа и оцена услова за остваривање циљева

Имајући у виду искуства из претходног програма, као и постојање предуслова за остваривање постављених циљева заштите, очувања, унапређења, одрживог коришћења и развоја, може се констатовати да постоје реалне могућности и услови да се они остваре.

У ранијим периодима, програми заштите и развоја природних вредности од стране управљача и других надлежних организација нису постигли задовољавајуће резултате пре свега услед хроничног недостатка материјалних средстава и адекватних пројеката управљања природним процесима и антропогеним утицајима. Посебно је

била занемарена улога локалне заједнице, њихових интереса и могућности да буду информисани и да учествују у процесу одлучивања.

Полазећи од дефинисаних циљева заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја, за остварење свих дугорочних циљева морају се створити претпоставке и обезбедити услови што подразумева:

- организацино, кадровско и техничко опремање управљача,
- међусобно разумевање и сарадња свих институција – корисника,
- учешће и подршка локалне самоуправе и локалног становништва у реализацији циљева,
- учешће и подршка научних и истраживачких институција у остварењу дефинисаних циљева,
- обезбеђење финансијских средстава и законских инструмената за реализацију дугорочних циљева и других претпоставки.

6. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности

6.1. Заштита станишта

6.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа

Одржавање ливада и ливадо-степа у виду кошења, сасецања изданака и избојака и уклањања жбунасте вегетације током 2021. године планирано је на следећим површинама:

GJ 3801.....	14,32 ха
GJ 3802.....	4,44 ха
GJ 3803.....	17,50 ха
GJ 3804.....	4,93 ха
GJ 3806.....	10,95 ха
GJ 3807.....	4,00 ха
GJ 3808.....	19,12 ха
GJ 3809.....	6,96 ха
GJ 3811.....	5,21 ха
GJ 3812.....	7,82 ха
Укупно.....	95,25 ха

Извор средстава	Планирана средства РСД	Изврилац посла
Управљач	1.429.000,00	Јавно предузеће

Интезивна пољопривреда (њиве, воћњаци) недостатак испаше и други антропогени утицаји угрозили су опстанак ливадо-степских екосистема. Ова осетљива станишта подложна су закоровљавању и обрастању (глог, дивља ружа..) те је потребно вршити њихово одржавање и ревитализацију. Током претходних година одржавање

ових површина и других степских пашњака је било обезбеђено суфинансирањем од стране надлежних институција, а све у циљу очувања биљних и животињских врста које су се специјализовале за таква станишта. Током 2021. наставиће се одржавање пашњака. Реализација радова ће се одвијати у зависности од прилива средстава.

Без одржавања пашњака и ливада (крчењем жбуња и кошењем) текуница (*Spermophilus citellus*) и други представници ситних сисара изгубили би своје станиште, а посредно би угрожене биле и птице које се њима хране.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће, грађанска удружења

6.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице

Старе шуме, нарочито проређене храстове састојине, угрожене су ширењем бршљана (*Hedera helix*). Обрастањем крошњи стабала бршљаном долази до смањења асимилационе површине лишћа нападнутог дрвета и његове девитализације. Својом тежином бршљан оптерећује стабла и доводи до њиховог изваљивања. У датим станишним условима, и процеса смене храстових стабала биолошки јачим врстама (липа, јавори, граб и сл.), контрола и периодично пресецање бршљана који се пење у крошње, неопходно је ради дугорочног опстанка и стабилности ових шума.

У протеклом периоду, надлежне институције су периодично финансирале ову активност на очувању шумских екосистема.

У 2021. год. планирано је сузбијање бршљана (пресецањем) на 84,29 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	600.000,00	Јавно предузеће

Младе, тек обновљене храстове шуме потребно је заштити од храстове пепелнице, паразита лишћа. Она може значајно смањити успешност обнове ових шума. Заштита се врши само у првим годинама живота младе састојине.

У 2021. год планирано је сузбијање пепелнице на 85,14 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	426.000,00	Јавно предузеће

6.1.3. Праћење појаве сушења шума

Активности на заштити шумских екосистема вршиће се кроз континуирано праћење стања (сушења) шума кроз постављену мрежу биоиндикацијских тачака.

На подручју Националног парка Фрушка гора постављене су две биоиндикацијске тачке нивоа 1 (Сремска Каменица, Лежимир), нивоа 2 (Сремска Каменица и Краљеве столице) и нивоа 3 (Андревље) за праћење стања (сушења) шума у европској мрежи 16 x 16 км. Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података.

Извор средстава	Планирана Средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће, Институт за Низијско шумарство и животну средину

6.1.4. Праћење кретања популација штетних инсеката

Утврђивање и праћење биљних болести и штеточина има важну улогу при заштити шумских екосистема Националног парка Фрушка гора. До сада је постављен већи број сталних и привремених огледних површина на којима се континуирано прикупљају и обрађују подаци о присуству и бројности појединих штетних и корисних инсеката. Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података како би се пратило здравствено стање састојина.

Активности:

1. Прикупљање података ради правовременог реаговања у случају каламитета појединих врста,
2. Мониторинг фотофилних и фитофагних штетних инсеката,
3. Мониторинг јајних легала *Lymantria dispar* и других *Lymantriidae* у фитоценозама Националног парка Фрушка гора,
4. Постављање лепљивих појасева и огледних површина у фитоценозама НП

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	160.000,00	Јавно предузеће, Институт за Низијско шумарство и животну средину

6.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба

Програм прогнозно-извештајне службе садржи у себи активности које су проистекле из Закона о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон). Све активности се обављају у координацији са Управом за шуме и Прогнозно-извештајним центром (Институт за низијско шумарство и животну средину у Новом Саду). Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско

шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података.

Активности:

1. Мониторинг ранопролећних дефолијатора сакупљањем зимских гранчица на локалитетима на којима је угроженост од каламитета и градиције извесна
2. Праћење бројности ларви ранопролећних дефолијатора на храстовом лишћу
3. Мониторинг процентуалног учешћа врста у крунама дрвећа
4. Мониторинг губара у шумским екосистемима Националног парка
5. Постављање одређеног броја огледних површина за праћење бројности малог и великог мразовца
6. Израда извештаја по Закону о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	180.000,00	Јавно предузеће, Институт за низијско шумарство и животну средину

6.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима

Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима ће обухватити колаудацију извршења свих радова на обнављању и нези свих планираних састојина, као и састојина обновљених у протеклој години.

Праћење штетног утицаја дивљачи на младе састојине, као и праћење састојина оштећених од пожара и екстремно високих температура, наставиће се и у 2021. години.

Активности:

1. Вођење шумске хронике,
2. Фенолошка осматрања – цветања и плодоношења главних едификатора (храстови и буква),
3. Осматрање здравственог стања,
4. Оцена угрожености младих састојина.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	150.000,00	Јавно предузеће, Институт за Низијско шумарство и животну средину

6.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара

У циљу заштите од пожара како шумских састојина тако и свих објеката, ЈП

Национални парк Фрушка гора поседује израђен План заштите од пожара, као и Програм реализације мера и задатака из планова заштите од пожара који се доноси сваке године. У наведеном програму су предвиђене организационе и техничке мере заштите шума од пожара, набавка и смештај алата и опреме за гашење пожара, активности заштите од пожара за објекте (провера и сервисирање система за дојаву пожара, сервисирање ручних апарата за гашење пожара, одржавање громобранских инсталација) и унутрашња контрола мера и активности на заштити од пожара.

Од стручно оспособљених и обучених радника Националног парка, формирана је ватрогасна бригада која је издељена на водове при чему је свака радна јединица посебан вод.

Активности у наредном периоду у циљу унапређења заштите од пожара :

1. Израда пројекта постављања напредног система надзора шумских пожара у сарадњи са надлежним миистарством;
2. Одржавање обуке по посебном програму са полагањем стручног испита за 40 запослених, након положеног испита запослени би имао лиценцу и био обучен као професионални ватрогасац.
3. Одржавање 17,66 км противпожарних путева, 24.26 ха противпожарних пруга и 1,86 ха противпожарних просека, како би ватрогасна возила, средства и ватрогасци могли лакше доћи до опожарене површине;
4. Набавка 1 возила које би било опремљено специјализованом опремом за лакши приступ пожару и системима за гашење пожара.
5. Набавка противпожарних апарата С- 9 20 комада, и испитивање противпожарних апарата на хладни притисак.
6. Набавка противпожарне опреме 50 метларица, 25 напртњача;
7. Набавка навоза (додатне опреме за гашење пожара) за ватрогасно возило , који се састоји од резервоара за воду и пумпе високог притиска са цревом;
8. Изградња ниских ложишта и високих роштиља на излетиштима за контролисано паљење ватре 30 ком;
9. Постављање обавештења (налепница) „забрањено ложење ватре“ око 500 ком. и „дозвољено ложење ватре уз обавезу гашења“ око 200 ком. на за то предвиђеним локацијама.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.000.000,00	Јавно предузеће

6.2.Заштита флоре и фауне

6.2.1. Картирање станишта заштићених и строго заштићених врста и утврђивање стања популација

Досадашњим флористичким истраживањима подручја Националног парка Фрушка гора утврђено је присуство бројних врста флоре, фауне и фунгије од којих су многе ретке и заштићене.

Током наредне године наставиће се прикупљање података о овим евидентираним и картираним врстама а такође прикупљаће се подаци и о оним врстама флоре и фауне које до сада нису биле забележене ради утврђивања њиховог распрострањења и величине популација.

Активност: Наставак рада на допуни базе података о распрострањености врста.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	120.000,00	Јавно предузеће

6.2.2.Редовно праћење стања популација строго заштићених врста

Популације одређеног броја ретких врста се континуирано прате већ дуго низ година. Иако је подручје под заштитом из различитих разлога могућа је појава нарушавања станишта (антропогени утицај) што може довести до промена у стабилности популација. Из тог разлога редовно ће се пратити ситуација на терену током целе године. Посеба пажња ће се посветити ободним ливадо-степским стаништима на којима је биолошка разноврсност велика али су уједно и под највећим негативним утицајем човека.

Активност: Наставак континуираног праћења (мониторинг) стања популација следећих врста (*Spermophilus citellus*, *Lilium martagon*, *Adonis vernalis*, *Anemone pulsatilla*, *Anemone pratensis*, *Anemone silvestris*, *Paragymnopteris marantae* и свих врста из фамилије *Orchidaceae*).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

6.2.3.Заштита орла крсташа (*Aquila heliaca*)

Са циљем заштите ове врсте, Национални парк Фрушка гора је још 1996.године започео са пројектом заштите, односно активностима којима тежи да допринесе очувању преосталих парова, као и евентуалном повећању популације. До 2016. год. на подручју Парка постојала су два активна гнезда али су оба тренутно напуштена, односно птице су их изместили на друге локације које за сада нису познате. Постоји и могућност да се гнезда сада налазе ван граница националног парка. У сарадњи са стручњацима Покрајинског завода за заштиту природе током наредне године наставиће се потрага за локацијама гнезда.

Зимско хранилиште представља најзначајнији део пројекта очувања ове врсте јер се највећи број страдања, посебно младих птица, дешава управо током зиме због недостатка хране. Праћењем активности птица на хранилишту током 2020. године није примећено присуство орлова крсташа али без обзира што тренутно нема познатих активних гнезда на подручју парка овај пројекат мора се наставити и у наредној години и интензивирати праћење стања на терену као и храњење током зимских месеци.

Активности:

1. Рад на терену у циљу откривања локација активних гнезда
2. Континуиран рад хранилишта
3. Успостављање видео надзора на хранилишту.

Извор средстава	Планирана Средства	Извршилац посла
Управљач	420.000,00	Јавно предузеће

6.2.4. Заштита шумске сове (*Strix aluco*)

У сарадњи са Центром за заштиту сова Србије у 2011. години започета је реализација овог вишегодишњег пројекта. На 5 локалитета на Фрушкој гори постављено је укупно 50 кућица за шумске сове. Од 2012. године континуирано се врши праћење насељавања кућица и самог боравка сова у њима. У 2021. години планира се наставак редовног контролисања кућица ради утврђивања успешности гнезђења и поправка оштећених кућица и евентуално постављање нових.

Активност:

1. Мониторинг кућица за шумске сове
2. Замена дотрајалих и оштећених кућица новим.

Извор средстава	Планирана Средства	Извршилац посла
Управљач	250.000,00	Јавно предузеће

6.2.5. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња

Повремено се у заштићеном подручју или ближејој околини проналазе повређене дивље животиње чије су повреде таквог типа и обима да без помоћи људи не би преживеле. У таквим ситуацијама веома је важно брзо и адекватно збринуте повређене животиње јер од тога зависи и успех оздрављења и враћања у природу.

Случајеви проналаска повређених животиња на простору Националног парка Фрушка гора су релативно ретки и они су до сада решавани у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе. Углавном су то биле повређене птице грабљивице које нису могле да лете и којима је било потребно лечење.

Да би се ове активности обављале на адекватан начин у Националном парку Фрушка гора неопходно је одређено организационо и техничко опремање. Наша претпоставка је да је за сада довољно одређено основно опремање које ће се у наредном периоду надограђивати у складу са потребама.

Активности планиране за 2021. годину су следеће:

- формирање тима који ће реаговати у случајевима проналаска повређених животиња;
- теоријска и практична обука чланова тима о начинима поступања са

повређеним животињама;

-набавка опреме (заштитне рукавице, транспортни кавези, мередов за хватање птица...)

-одређивање локације и изградња основне волијере за хитно привремено збрињавање птица

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	50,000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	150.000,00	Јавно предузеће

6.3.Заштита геонаслеђа

6.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа

У 2021.години наставиће се активности на истраживању, инвентарисању и уређењу геолошких локалитета. Сакупљаће се и обрађивати геолошки материјал. На уређеним локалитетима геонаслеђа постављене су едукативне табле у циљу промоције геолошких вредности Фрушке горе, као и пратећи мобилијар (надстрешнице са клупом, клупе са столовима, ограде, степенице, рукохвати) који ће се редовно одржавати.

У 2021. години планира се наставак редовног контролисања локалитета ради заштите геолошких вредности као и спречавања оштећења мобилијара.

Активности:

1. Ажурирање базе података, праћење стања, истраживање, сакупљање и обрада геолошког материјала,
2. Одржавање уређених објеката геонаслеђа (кошење, уклањање ниске вегетације и одржавање мобилијара),

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

6.3.2. Геопарк Фрушка гора – Лесленд

Наставиће се сарадње са научним и образовним установама на формирању Геопарка Фрушка гора - Лесленд.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	100.000,00	Јавно предузеће

6.4. Заштита и очување еколошких коридора

У програмима и пројектима уређења и коришћења простора и природних ресурса на простору издвојених еколошких коридора (међународних, регионалних и локалних) потребно је обезбедити очување површина под вегетацијом у природном и блиско-природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.) као и искључити чисту сечу шумских појаса или других врста зеленила са улогом еколошких коридора

Активност: У основама, програмима и пројектима који обухватају еколошке коридоре уградиће се мере за њихово очување, а у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010).

6.5. Културно наслеђе

На Фрушкој гори налази се велики број културно-историјских споменика из разних историјских периода. Током времена брига о њима препуштена је ЈП Национални парк Фрушка гора.

Заштита и очување културно-историјских споменика утврдиће се посебним Програмима, а за природни простор који их окружује важе основна опредељења из овог плана односе се на заштиту природних вредности и реткости. Идентификовани културно-историјски споменици на простору Националног парка Фрушка гора и у његовој заштитној зони, штитиће се, обележавати и презентовати у складу са условима и мерама Завода за заштиту споменика културе.

Активности:

Активности које се овде спроводе односе се на повремено кошење, крчење, уклањање жбунасте вегетације са чишћењем терена и постављање и одржавање мобилијара (дрвени столови и клупе) код следећих споменика културе:

1. Споменик из НОБ-а „Слобода“ – 2 ха
2. Споменик из НОБ-а „Јабука“ – 0.50 ха
3. Бања Кулина – 1ха
4. Споменик Бранку Радичевићу на Стражилову – 0,50 ха
5. Споменик из НОБ-а, Рохаљ базе – 0.50 ха
6. Споменик из НОБ-а Мали и Велики цигански логор – 0.50 ха
7. Споменик из НОБ-а Шпар каса – 0.50 ха
8. Римски град Чортановци (остатак Римског лимеса)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	380.000,00	Јавно предузеће

6.6.Имплементација GIS технологије у систем управљања

У зависности од средстава и могућности стручног оспособљавања кадрова, спровести активности на имплементација GIS технологије у систему управљања ЈП и повезивања пословних програма у GIS технологије.

Активности:

- 1.Прикупљање, обрада и дигитализација карата и подлога,
- 2.Израда базе података о изворима
- 3.Израда базе података о туристичким капацитетима
- 4.Израда базе података ловства
- 5.Израда базе података о културно-историјском наслеђу и споменицима
- 6.Израда базе података подацима о станишту и врстама,
- 7.Учествовање на семинарима и радионицама,
- 8.Преузимање базе станишта и врста на основу успостављене мреже NATURA 2000.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

6.7.Остало

6.7.1. Израда катастра загађивача у Националном парку и израда пројеката њиховог уређења

Редовно праћење стања на терену утврђено је да комунални отпад представља највећи извор загађења. Најчешћа места где се отпад оставља је близина викенд насеља, излетничких места те дуж саобраћајница. У сарадњи са друштвено одговорним компанијама и удружењима у току године планиране су акције сакупљања смећа.

Активности:

1. Оранизовање акција сакупљања смећа,

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	260.000,00	Јавно предузеће

6.7.2. Израда катастра изворишта, водених токова и акумулација и израда пројеката њиховог уређења

Наставиће се са снимањем и комплетирањем евиденције о изворима и воденим токовима на простору Националног парка.

У националном парку Фрушка гора постоји велики број извора, неки од њих су каптирани, али о њима не постоји комплетна документација, као ни систем заштите и континуиране контроле.

Активности:

1. Прикупљање и ажурирање документације о изворима и водотоцима Фрушке горе.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	220.000,00	Јавно предузеће

6.7.3. Израда катастра путне мреже

Ажурирање катастра путне мреже је континуирана активност која се у току сваке године обавља. Због значаја ове базе у спровођењу мера заштите и развоја Националног парка, у 2021. години планира се наставак ових активности.

У току 2019.год. и 2020.год. дигитализоване су прегледне карте путне мреже по власничком стању и сачињена је база података- катастар путне мреже који ће чинити саставни део ГИС-а. Базом података обухваћени су јавни путеви који се налазе у границама “ Националног парка Фрушка гора “ (сл. Гласник РС 84/15) и путеви чији је корисник ЈП “ Националног парка Фрушка гора “.

У наставку активности у току 2021. године неопходно је, у сарадњи са чуварима природе, утврдити фактичко стање путне мреже (проходност за потребе управљача и противпожарне заштите). Утврђеним подацима ажурираће се база катастра путне мреже.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	100.000,00	Јавно предузеће

6.8. Рад чуварске службе

6.8.1. Бруто зараде чувара

Чуварска служба и овлашћења чувара заштићеног подручја у вршењу дужности дефинисане су на основу члана 109 и 110 Закона о заштити природе („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон). Стални контакт са посетиоцима, као и пораст страних посетилаца Националног парка Фрушка гора представља велику одговорност за чувара заштићеног подручја у обављању дужности и пружању информација.

Управљање посетиоцима представља основ спровођења мера заштите у Националном парку Фрушка гора. Отвореност путевима (М-21, Р-109, Р-130 и локални путеви) онемогућава потпуну заштиту националног парка. Велики број посетилаца

угрожава природне вредности не контролисаним боравком и посетама заштићеним локалитетима на Фрушкој гори.

Активности:

1. анализа стања и досадашњих активности чуварске службе
2. суфинансирање зарада
3. едукација чувара природе

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на суфинансирање зарада чуварске службе (16 чувара).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Сопствени приходи	2.304.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	11.520.000,00	

6.8.2.Остали трошкови чуварске службе

За несметано обављање обавеза чувара заштићеног подручја, које су дефинисане Законом о заштити природе („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/10 , 14/2016 и 95/2018 – други закон) у члану 109 и 110, предвиђена су материјална средства за гориво, регистрације аутомобила, службену одећу и обућу и осталу опрему.

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на набавку горива за аутомобиле, и потребне опреме помоћу које ће чуварима заштићеног подручја бити олакшан рад и приступ, удаљенијим и теже приступачним локалитетима у ситуацијама које захтевају брзу интервенцију нарочито кад се ради о здравственом стању посетилаца и осталих корисника заштићеног подручја.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Сопствени приходи	400.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	800.000,00	Јавно предузеће

6.8.3.Набавка средстава рада

У склопу набавке неопходне опреме за обављање делатности (возила, техничка опрема и друго) у 2021.години планирамо набавку: набавка 6 теренска возила, набавка термовизијске камере Пулсар за осматрање и лакше проналажење одређених циљева и посетилаца у мраку, набавка 5 радио веза за комуникацију када то не дозвољава покривеност сигнала мобилном мрежом, набавка , и униформи за чуваре.

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на набавку наведених средстава рада.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Сопствени приходи	2.800.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	14.000.000,00	Јавно предузеће

7.Приоритетни задаци научно-истраживачког и образовног рада

7.1.Образовање, популаризација и промоција научних истраживања

У оквиру сарадње са научним и образовним установама на територији Републике Србије реализоваће се следеће активности у сврху образовања, едукације и промоције вредности у Националном парку Фрушка гора:

1. Прикупљање радова евидентираних у библиографији НПФГ
2. Организација стручне праксе
3. Популарна предавања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	120.000,00	Јавно предузеће

7.2.Израда стратегије обнове аутохтоних шума

У циљу проналажења оптималног начина обнављања аутохтоних шума неопходна је израда посебне Стратегије обнове ових шума у сарадњи са шумарским факултетом.

Активност: Прикупљање података за израду Стратегије

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће, Шумарски факултет Београд, Институт за низијско шумарство и животну средину

7.3.Постављање огледних површина за различите помоћне мере природном обнављању

Велике проблеме код природног обнављања шума представљају конкуренти подмлатку (купина и остали корови, избојци липе и багрема). У 2021. години биће постављени огледи о примени помоћних мера (примена хербицида при природном обнављању аутохтоних састојина) у Националном парку Фрушка гора уз сагласност

надлежних министарстава на накнадно дефинисаним површинама, у зависности од стања површина у процесу обнове на терену. Ове активности ће се спроводити у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину и покрајинским заводом за заштиту природе.

Активност: наставак мониторинга на огледним површинама (и новим површинама по добијању сагласности министарства).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће Институт за низијско шумарство и животну средину

7.4. Истраживање фунгије Фрушке горе

На простору НП Фрушка гора већ дужи низ година трају интензивна миколошка истраживања са циљем инвентаризације врста које живе на овом простору. До сада је утврђено присуство 1976 врста али се претпоставља да је укупан број далеко већи и да треба наставити истраживања. Током 2021. године планирамо наставак ових истраживања. Миколошки материјал ће се скупљати на различитим типовима станишта током целе године. Током године редовно ће се допуњавати база података о гљивама и сређивање (обележавање и одлагање) сувих ексиката гљива у хербаријум Националног парка Фрушка гора. Такође, за посетиоце Националног парка планирамо формирање посебне миколошке стазе са едукативним садржајима.

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на куповину уређење миколошке стазе за посетиоце Парка у непосредној близини Информативног центра на Иришком венцу (трасирање, израда и постављање 20 едукативних табли).

Активност: Наставак миколошких истраживања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	60.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	150.000,00	Јавно предузеће

7.5. Сортиментне таблице

Израдом сортиментних таблица које су важан алат потребан шумарској оперативи код планирања етата, добиће се бољи увид у стање шума и заједно са одржаним

едукацијама побољшати израда планова чиме ће се побољшати и одрживо коришћење шума.

Активност: израда сортиментних таблица, едукација запослених

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	300.000,00	Јавно предузеће

7.6. Увођење нових информационих технологија

Досадашњи начин праћења одрживог коришћења шума није значајније мењан у последње три деценије и углавном је базиран на раздуживању шумских основа на основу података добијених са терена који су прикупљени застарелим методама премера (огромна документација) и који су подложни субјективним утицајима. Контрола ових података често је онемогућена јер је потребна анализа великог броја прикупљених информација које се налазе на папиру што представља ограничавајући фактор. Да би се природним ресурсима, у овом случају шумама, управљало на одржив начин неопходна је правовремена и тачна информација, која јесте предуслов брзе реакције на промене у простору. Увођење нових технологија у систем праћења и контроле одрживог коришћења шума онемогућила би субјективност, убрзала проток информација до доносиоца одлука и омогућила сталну контролу и надзор над одрживим коришћењем шума.

Активности:

1. Рад на усавршавању програмског решења за праћење производње
2. Набавка програма за праћење основа, евидентирање и израду извођачких планова,
3. Набавка и имплементација програма за мапирање, дигиталну обраду запремине дозначених стабала и штампање дозначних књига.
4. Набавка лиценци за потребне програме

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.200.000,00	Јавно предузеће

7.7. Пројекат унапређења општекорисних функција шума

У 2021. год. Проводиће се активности са циљем испитивања здравствених функција шума на постављеним огледним површинама. Активности ће се реализовати у складу са обезбеђеним средствима. Носилац овог пројекта је Институт за низијско шумарство и животну средину.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

7.8. Едукација запослених

Јачање капацитета управљача у највећој мери је оствариво кроз менаџмент људских ресурса. Менаџмент људских ресурса у себи обухвата и процес континуиране едукације и усавршавања кадрова. Процес развоја основне делатности заштите природе и ресурса и потребе за усавршавањем кадрова у коришћењу модерних технологија наметнуће у наредном периоду потребу интензивног рада на едукацији, пре свега стручних лица и чувара природе.

Активности:

1. Организација курса за коришћење GIS softwera,
2. Организовање курсева страних језика
3. Учешће на стручним и научним скуповима
4. Обука за писање пројеката

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1,000.000,00	Јавно предузеће

8. Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора

8.1. Шуме

8.1.1. Одрживо газдовање шумама

Шумом као добром од општег интереса мора се газдовати тако да се очувањем њених вредности обезбеди одрживост свих функција шумских екосистема и планиране активности усмере у правцу трајног унапређења стања шума.

8.1.1.1. Планирани радови на гајењу шума

На Фрушкој гори доминирају шуме изданачког порекла, измењене структуре и умањене виталности и могућности да испуне своје функције. Избором најповољнијих начина планске неге и обнове шума, у конкретним природним и економских условима, може се унапредити њихова стабилност и очувати биолошка разноврсност. Основни узгојни облик коме треба дугорочно тежити на простору Националног парка јесте висока шума, те је циљ радова на гајењу превођење изданачких састојина у виши узгојни облик уз очување биодиверзитета.

Превођењем изданачких састојина у виши узгојни облик, повећава се продуктивност, биолошка стабилност и виталност састојина чиме се унапређују еколошке, економске и социјалне функције шума.

Активности:

Вид рада	Код	Укупна површина у ha
Крчење шикара ручно	111	7,76
Селективно крчење подраста ручно	115	202,87
Сакупљање режијског отпада	120	12,99
Третирање пањева хемијским средствима	121	9,60
Вештачко пошумљавање садњом	317	4,74
Вештачко пошумљавање тополом плитком садњом	318	5,61
Обнова багрема котличањем	321	22,59
Попуњавање природно обновљених површина садњом	412	15,94
Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом	414	68,15
Осветљавање подмлатка ручно	511	130,18
Уклањање избојака машински	514	47,01
Уклањање корова ручно	515	1,77
Уклањање корова машински	516	3,43
Окопавање и прашење у културама	518	15,17
Сеча избојака и уклањање корова ручно	513	4,51
Пинцирање	524	30,70
Чишћење у младим природним састојинама	526	11,52
Прореде	25	514,03

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	22.054.000,00	Јавно предузеће

-за набавку 73.302 ком. садница (китњака, сладуна, лужњака, букве, трешње и I-214) за потребе пошумљавања и попуњавања, потребно је 3.650.000,00 дин. (овај износ је урачунат у укупна планирана сретства Управљача на гајењу шума.

8.1.1.2. Производња садница

За потребе подизања нових шума, обнову и попуњавање већ постојећих, Јавно предузеће производи потребан садни материјал у својим расадницима.

У регистрованим семенским састојинама на простору НП сакупља се неопходан семенски материјал за производњу садница као и за обнову шума пошумљавањем.

Највећи део производње представљају саднице хрстова,букве,топола и врбе.

Активности:

1. Сакупљање семена

- 1.1.Сакупљање семена цера- 350 кг
- 1.2.Сакупљање семена букве- 40 кг
- 1.3.Сакупљање семена китњака- 4750 кг
- 1.4.Сакупљање семена лужњака-150 кг
- 1.5.Сакупљање семена ц.ораха – 100 кг
- 2.Производња садница у зависности од потреба радних јединица
3. Производња садница тополе и врбе(оснивање матичњака топола и врбе) у Расаднику „Беочински рит“.
- Саднице тополе: 22.000 садница
- Саднице врбе:5000 прUTOва
- 4.Набавка опреме репроматеријала и средстава за рад

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	8.005.140,00	Јавно предузеће

8.1.1.3. Дознака стабала

Према Закону о шумама, корисник шума је у обавези да пре сече неге и обнове изврши дознаку стабала која представља важан задатак у гајењу шума. На површинама предвиђеним плановима газдовања врши се одабирање, обележавање и евидентирање стабала.

Услед природних непогода и законом утврђене обавезе корисника шума да санира последице ветролома, извала, снеголома и на други начин настао случајни принос могуће су корекције. Осим случајног, планским актима вишег реда и утврђивањем јавног интереса (јавни путеви, тунели и др.) у планском периоду је могућ и ванредни принос.

Активности: Обележавање стабала у 2021.год вршиће се на површини од:

Дознака – проредне сече	ха	504,89
Дознака – сече обнављања	ха	706,34

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	3.029.000,00	Јавно предузеће

8.1.1.4.Планирани радови на обнављању шума

У састојинама које су предвиђене за обнову, различитим врстама секова спроводе се планирани радови. На тај начин у складу са станишним условима и

дугорочним циљевима управљања Националним парком унапређује се постојеће стање и одржава биолошка разноврсност.

-

Активности:

1. код 31-чиста сеча,	Σ 5,11 ха
2. код 32 - чиста сеча са котличањем пањева,	Σ 22,59 ха
3. код 35- оплодна сеча-припремни сек,	Σ 182,75ха
4. код 37 - оплодна сеча-оплодни сек,	Σ 47,30 ха
5. код 39 - оплодна сеча-завршни сек,	Σ 24,85 ха
6. код 41- оплодна сеча-припремни и оплодни сек,	Σ 115,93ха
7. код 43 - оплодна сеча-оплодни и завршни сек,	Σ 85,02ха
8. код 10-санитарна сеча-у зависности од стања на терену	

Укупно Σ 483,55ха

8.1.1.5. Очекивана количина и структура дрвних сортимената

За сечу по Плану за 2021. годину планирана нето дрвна маса износи 51,233 m³. Од тога сече обнављања износе 28,105 m³, проредне сече 12,317 m³, чисте сече 6,342 m³, а санитарне сече 4,469 m³.

Преглед по сортиментној структури:

1	НЕТО m ³	51,233	100.00%
2	Трупци лужњака m ³	0	0,00%
3	Трупци китњака m ³	2,067	4,04%
4	Трупци цера m ³	777	1,52%
5	Трупци букве m ³	661	1,29%
6	Трупци граба m ³	284	0,55%
7	Трупци багрема m ³	1,005	1,96%
8	Трупци грешње m ³	0	0,00%
9	Трупци ораха m ³	0	0.00%
10	Трупци ОТЛ m ³	776	1,51%
11	УКУПНО ТРУПЦИ m ³	5,570	10.87%
12	Коларска обловина храста m ³	0	0.00%
13	Коларска обловина багрема m ³	830	1,62%
14	Рудно дрво ТЛ m ³	0	0,00%
15	УКУПНО ОБЛА ГРАЂА m ³	830	1,62%
16	Вишемет.огревно дрво ТЛ m ³	5,609	10,95%
17	ТО I m ³	11,973	23,37%

18	ТО II м³	663	1,29%
19	УКУПНО ТВРДИ ОГРЕВ м³	18,245	35,61%
20	УКУПНО ТЛ м³	24,645	48,10%
21	Трупци липе м³	5,631	10,99%
22	Трупци тополе м³	1257	2,45%
23	Трупци врбе м³	74	0,15%
24	УКУПНО ТРУПЦИ МЛ м³	6,962	13,59%
25	Техничка облица МЛ м³	423	0,83%
26	Вишемет. целулоз. дрво МЛ м³	7,038	13,74%
27	Целулоз. дрво МЛ м³	5,003	9,76%
28	МО I м³	5,842	11,40%
29	МО II м³	157	0,31%
30	УКУПНО ОСТАЛО ДРВО МЛ м³	18,463	36,04%
31	УКУПНО МЛ м³	25,425	49,63%
32	Трупци четинара м³	383	0,75%
33	Рудно дрво четинара м³	243	0,47%
34	Вишемет. целул.дрво четинара м³	55	0,11%
35	Целулоза четинара м³	352	0,69%
36	Огрев четинара м³	130	0,25%
37	УКУПНО ЧЕТИНАРИ м³	1,163	2,27%

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	116.130.000,00	Јавно предузеће

Напомене:

Очекује се да ће из Плана коришћења шума из 2020 године остати још око 5.000 м³ дрвне масе.

Осим количина које су дате у табелама очекује се ванредан принос због изградње пута Нови Сад -Рума и тунела.

8.1.1.6. Изградња и одржавање шумских саобраћајница

У циљу смањења трошкова извоза дрвних сортимената и повећања отворености шума како би се успешније реализовали планови и како би био олакшан приступ састојинама за извођење мера на обнови, нези и заштити шума, потребно је наставити радове на изградњи нових и одржавању постојећих шумских саобраћајница.

Активности:

Планирани радови на одржавању и изградњи шумских саобраћајница у 2021. години приказани су у следећој табели:

Изградња влаке	7,55	km
Изградња меких шумских путева	2,00	km
Изградња тврдих шумских путева	7,80	km
Одржавање меких шумских путева	49,20	km
Одржавање тврдих шумских путева	15,90	km
Одржавање просека	8,10	km
Насипање пута за нови расадник	0,30	km

Изградња тврдих шумских путева (у зависности од одобрених средстава)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	2.400.000,00	Јавно предузеће

Очекује се уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство у износу од 31.200.000,00 РСД од којих се део од 2.400.000,00 РСД може приказати као приход предузећа.

Одржавање меких и тврдих шумских путева, просека, набавка ломљеног камена, изградња влаке, насипање пута:

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.064.000,00	Јавно предузеће

8.1.2. Остали шумски производи

Остали шумски производи обухватају све производе шума који нису производи од дрвета. На подручју Националног парка Фрушка гора традиционално се према планским документима, а у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива Републике Србије користе *Hedera sp.*, *Ruscus sp.*, семе шумског дрвећа и мед.

Количине и локације за сакупљање врста под контролом промета (Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне - „Службени гласник РС” бр.31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11), утврђује надлежно Министарство на годишњем нивоу, а према истим вршиће се и њихово контролисано сакупљање/производња.

План за коришћење ових производа у 2021. години:

вид рада	јед. мере	количина
<i>Hedera helix</i>	кг	7150
<i>Ruscus spp.</i>	кг	2650
Пчеларење – кошнице	ком	3300

8.2. Ловна и риболовна фауна

8.2.1. Реинтродукција европског јелена

На локалитету Равне у склопу Пројекта "Реинтродукција европског јелена у Национални парк Фрушка гора" огађено је прихватиште и у току 2009. године, увезено 36 јединки европског јелена. Реализација активности на испуштању јединки у отворени део ловишта условљено је одредницама Студије изводљивости која је урађена и достављена Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за шуме. Током 2012. и 2013. године, испуштено је 92 јединке. До краја 2015. године, из прихватишта излучено је 81 јединка, од којих је 50 пребачено у друга ловишта. Израдом планског документа Лвна основа за ловиште Национални парк Фрушка гора, прихватиште је прешло у огађени део ловишта – узгајалиште европског јелена. У току 2019. и 2020. године из Узгајалишта у друга ловишта пребачено 60 јединки европског јелена.

Током 2021. године циљ је да се одржи оптимална бројност популације јеленске дивљачи.

Активности: У току 2021. године, планира се излучење 40 јединки јеленске дивљачи из огађеног дела ловишта-узгајалиште Равне и пребацивање исте у друга ловишта.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.2.2. Побољшање услова у ловишту

У зимском периоду прехранбени потенцијал ловишта је значајно умањен и неопходно је износити додатну прихрану. Потребе за додатном прихраном прописане су у складу са бројним стањем и таблицама о потребама које су саставни део Ловне основе и Студије изводљивости за узгајалиште.

Активности:

1. Дефинисање потреба у Годишњем плану газдовања ловиштем
2. Изношење зрнасте и кабасте хране на ловно-техничке објекте у ловишту током зимских месеци 2021. године (200.000 кг кукуруза у клипу, 5.500 кг луцерке, 10.000 кг ливадског сена, 1000 кг соли, 20.000 кг кукуруза у зрну),
3. Одржавање испашних површина у огађеном делу ловишта „Ворово – Маруша“ ГЈ 3812 - одељења 1/1, 2/1, 5/1, 5/2, 12/1, 13/1, 21/1, 22/1, 22/2 (19,65 ха).
4. Реконструкција спољне оgrade ловишта Ворово у дужини од 2.000 м.

5. Реконструкција спољне оградe ограђеног дела ловишта – Узгајалиште Равне у дужини од 1.000 м.

Очекује се евентуална уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство након спроведеног конкурса у износу од 2.400.000,00 РСД

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.000.000,00	Јавно предузеће
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	1.000.000,00	Јавно предузеће
Донације	1.200.000,00	Јавно предузеће

8.2.3. Мониторинг дивљачи

Током 2021. године планира се мониторинг дивљачи, који садржи обавезе стручне и ловочуварске службе ловишта „Национални парк Фрушка гора“.

Активности:

1. Стручна служба Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ вршиће сталну контролу здравственог стања дивљачи, израду програма за адекватну исхрану дивљач, вршиће едукацију ловочуварске службе, водиће дневник рада у ловишту и израду месечних извештаја. Израду Годишњег плана газдовања ловиштем, вођење Хронике ловишта.
2. Ловочуварска служба Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ вршиће сталну контролу дивљачи, свакодневно ће контролисати изношења хране за дивљач, благовремено ће обавештавати Стручну службу Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ у случају појаве било којих проблема везаних за дивљач и ловнотехничке објекте, стално ће контролисати бројно стање дивљачи, редовно ће обилазити оградe прихватилишта и водити дневнике рада и израду недељних извештаја.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.2.4. Набавка дивљачи

8.2.4.1. Набавка јеленске дивљачи

Набавка европског јелена (*Cervus elaphus* L.) предвиђена је Ловном основном ловишта „Национални парк Фрушка гора“ за период 01.04.2015. – 31.03.2024. године и Пројектом унапређење ловства у ловишту „Национални парк Фрушка гора“. Предвиђена је набавка 40 јединки. Дивљач је планирана да се набави са познатим пореклом из иностранства, након добијања потребних сагласности (Услови заштите природе и Сагласност надлежног министарства). До краја календарске године се планирају утрошити средства наведена у табели.

Набавка јелена лопатара (*Dama dama* L.) предвиђена је Ловном основном ловишта „Национални парк Фрушка гора“ за период 01.04.2015. – 31.03.2024. године и

Пројектом унапређење ловства у ловишту „Национални парк Фрушка гора“. Предвиђена је набавка 20 јединки: 5 мужјака и 15 женки. Дивљач је планирана да се набави са познатим пореклом из иностранства уколико се добију све потребне сагласности (Услови заштите природе и Сагласност надлежног министарства). Набавка дела дивљачи планира се путем донације.

Сам транспорт дивљачи подразумева превоз са специјалним возилима и у неповратној амбалажи (сандуцима) у којој би била смештена дивљач. Након увоза дивљач се ставља под надзор – карантин. Јелен лопатар након испитивања и спроведених карантинских мера пребацује се ограђени део ловишта - Ворово.

Извршење ове активности зависи од обезбеђења средстава из донација.

Активности:

1. Прибављање неопходних дозвола за набавку и увоз дивљачи,
2. Изградња и регистрација карантинског простора,
3. Куповина и транспорт дивљачи.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	6.000.000,00	Јавно предузеће

8.2.4.2. Набавка бизонске дивљачи

Национални парк Фрушка гора је током 2017.године започео са припремним радњама на реализацији пројекта „Реинтродукција европског бизона“. Главни циљ овог пројекта је поновно увођење Европског бизона (*Bison bonasus*) на балканско полуострво путем насељавања у Националне паркове у земљама бивше СФР Југославије и успостављање максималног броја одрживих популација бизона на наведеним територијама.

До сада су прибављени услови заштите природе од Покрајинског завода за заштиту природе, урађен је пројекат и добијено је мишљење о уграђености услова заштите природе, израђена је Студија изводљивости и добијена је одлука о обиму и садржају Студије о процени утицаја на животну средину и студије изводљивости пројекта Реинтродукције европско бизона (*Bison bonasus*) у НП Фрушка гора.

Уколико се буду обезбедила средства за наставак реализације овог пројекта, уз претходно прибављену дозволу од стране надлежног Министарства, у 2021. години планирају се следеће активности:

1. Прибављање неопходних дозвола за набавку и увоз дивљачи,
2. Изградња и регистрација карантинског простора,
3. Куповина и транспорт 5 јединки.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Донације	1.800.000,00	Јавно предузеће
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.2.5. Заштита и управљање риболовном фауном

Према новом конкурс за управљање рибарским подручјем ЈП Национални парк Фрушка гора добио је на управљање делове Рибарског подручја „Срем“ и то следеће акумулације: АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш“, АК „Врањаш“, Гајићеву бару, канал Галовица и канал Јарчина.

Активности:

1. Израда Годишњег програма управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш
2. Израда Годишњег програма управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то АК „Врањаш“, Гајићева бара, канал Галовица и канал Јарчина.
3. Чување и контролисано коришћење рибљег фонда
4. Мониторинг квалитативног састава рибљег фонда
5. Порибљавање врстом рибе и количином која ће бити одређена у Програму управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то следеће акумулације: АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш“, АК „Врањаш“, Гајићева бара, канал Галовица и канал Јарчина
6. Прерачун залиха рибљег фонда путем обрачуна познатим методама
7. Праћење квалитета вода
8. Уређење локалитета Тестера
9. Постављање мобилијара и одржавање приобалног појаса

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	10.611.500,00	Јавно предузеће

8.3. Пољопривредно земљиште

Коришћење пољопривредних површина у 2021. г. највише ће бити прилагођено потребама управљања ловном дивљачи.

Планира се узгајање ратарских култура кратког производног циклуса уз примену одређених агротехничких мера, а све услуге неопходне за производњу радиће се услужно од стране пољопривредних газдинстава.

Такође, радиће се на анализи осталих пољопривредних парцела у НП Фрушка гора које би могле да се користе за производњу пољопривредних култура.

.

Активности:

1. Очување и одржавање пољопривредног земљишта
2. Контрола производње
3. Ажурирање базе података пољопривредних парцела
4. Израда годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће

8.4. Туризам

У циљу јачања туристичке понуде неопходна је израда и промоција програма туристичке понуде као и подизање капацитета предузећа за пружање услуга у туризму, али и још успешнија сарадња са осталим носиоцима туристичке понуде на подручју НПФГ.

Активности:

- израда Програма туристичке понуде за све видове туризма (излетнички, спортско-рекреативни, здравствени, културно-манifestациони, научни, конгресни, бициклически, ловни, риболовни, наутички, манифестациони, манастирски, етно-туризам) прилагођеног различитим циљним групама посетилаца, а у склопу овог Програма израдиће се карте једнодневних тематских пешачких тура са темама као што су природа, историја и култура, локални производи и занатство У склопу ове активности урадиће се посебни интенерери и нови производи за дужи боравак туриста на подручју НП Фрушка гора у сарадњи са даваоцима услуге смештаја и осталим туристичким актерима на подручју националног парка;
- израда тематских мапа (бициклическа, пешачка, историја и култура) и апликације за мобилне телефоне и touch screen екране у туристичким објектима на подручју националног парка;
- организовање едукативних и креативних тематских радионица и тренинга за све актере у туризму са темама важним за едукацију о одрживом туризму (категоризација смештајних капацитета, могућности пласмана локалних производа, вредности и потреба очувања заштићеног подручја). Посебну циљну групу у склопу ових активности представљаће фрушкогорски манастири;
- у склопу активности рада са децом предшколског и школског узраста организоваће се тематске радионице у којима ће се кроз игру и предавања прилагођена узрасној доби обухватити теме значајне за подизање свести о значају очувања природних вредности Националног парка Фрушка гора;
- расписивање конкурса за одабир сувенира Националног парка Фрушка гора;
- картирање свих локација за кампинг и друге облике туризма ;
- проширење изложбене поставке у новом објекту Информативног центра.
- формирање стручне водичке службе управљача и израда Програма едукације водича за подручје Националног парка Фрушка гора
- ревидирање постојећих услуга у туризму и усађивање са одлуком из Службеног гласника;
- израда новог ценовника услуга у туризму у складу са проширењем постојеће понуде;

Информативни центар

Наставиће се са активностима на:

- опремању и попуни природњачке поставке новим експонатима,
- оспособљавању сувенирнице постављањем изложбеног дела,
- набавка сувенира

- отварање продавнице локалних производа у склопу Информативног центра и рад са локалним произвођачима са циљем установљења ознаке порекла са подручја Националног парка Фрушка гора;
- формирање Клуба љубитеља Фрушке горе
- опремање Информативног центра додатним садржајима (сигнализација, дигитални термометар, touch screen екран);

Стражилово

За локалитет Стражилово потребно је у сарадњи са Општином Сремски Карловци утврдити и усагласити приоритете и урадити Пројекат уређења како би се конкурисало код доступних фондова. У 2021. години планирано је:

- постављање улазне капије (код уласка у камп) чиме би се створили услови за стварање дела финансијских предуслова за развој овог локалитета;
- израда Пројекта уређења приступне стазе Бранковом гробу

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	3.200.000,00	Јавно предузеће

8.5. Уређење, изградња и одржавање објеката и инфраструктуре

8.5.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре

Уређење и опремање излетничких локалитета ће се спроводити кроз следеће активности

1. Од приоритетних активности је наставак уређења локалитета Змајевац кроз постављање потребног мобилијара за несметан рад ЗИП лине жичаре Змајевац-Врдничка кула и адреналин парка. На локалитету испод трасе ове жичаре планира се израда пројекта уређења стаза за планински бициклизам чиме би овај локалитет био употпуњен са потребним садржајем за активни одмор

2. Уређења локалитета Сотско језеро подразумева чишћење терена, израда и поставка 2 надстрешнице „печурке“, 3 шумске гарнитуре, 3 корпе за смеће

3. Израда и поставка обележја – мањих обавештајно информативних табли на местима (одмориштима) дуж државног пута Ib реда бр. 21 и на излетничким локалитетима (излетиштима) унутар целог простора парка

4. Уређење излетишта Стражилово подразумева замену постојећих шумских гарнитура новим гарнитурама, обнову дотрајалих дрвених мостова, поставку клупа без наслона дуж стазе до Бранковог гроба, обнова дрвених табли дуж стазе

5. Поставка обележја за границе заштитних подручја
6. Обнова свих дрвених информативно обавештајних табли на простору парка подразумева оболазак терена, снимање и планирање израде нових табли, израда дрвених елемената, премазивање истих, исписивање одговарајућег текстуалног дела на дрвену подлогу, монтажа на лицу места. Укупно се планира обнова 25 табли.
7. Уређење излетишта Липовача подразумева чишћење терена и припрема за поставку рустик мобилијара, израду и монтажу 15 шумских гарнитура, израду и монтажу оријентационе карте Фрушке горе, 2 табле са називом излетишта
8. Уређење излетничких места поставком ложишта односно бетонских роштиља подразумева припрему и чишћење локација где ће се поставити роштиљи, набавку 15 комада бетонских роштиља, монтажу на предвиђене локације и фарбање истих.
9. Уређење излетишта Широке ледине подразумева крчење са чишћењем терена, уклањање и одношење дотрајалог и лошег мобилијара и поставку новог мобилијара и то 6 шумских гарнитура, 1 надстрешница „печурка“, одржавање надстрешнице, 1 табла, 1 путоказа
10. Диверзификација стаза на подручју бање Врдник у складу са Просторним планом
11. Поставка заштитне ограде изнад Лединачког копа у дужини око 30м' и израда и поставка 2 шумске гарнитуре
12. Уређење извора Вилина водица подразумева израду и монтажу 5 шумских гарнитура, поставку заштитне ограде у дужини од 25м'

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на тачке 1,7,8,9,11,12

Разрада по активностима 8.5.1.

Активности

1. Уређење локалитета Змајевац – 150.000,00 рсд
2. Сотско језеро – 300.000,00 рсд
3. Израда и поставка мањих обавештајно информативних табли – 200.000,00 рсд
4. Стражилово – 1.000.000,00 рсд
5. Поставка обележја – 150.000,00 рсд (I и II степен заштите, ловне и риболовне табле)
6. Обнова дрвених табли – 1.000.000,00 рсд (улазне, са картом мање и веће и чувајмо природу)

7. Липовача – 350.000,00 рсд
8. Поставка ложишта (роштиља) – 650.000,00 рсд
9. Уређење излетишта Широке ледине – 250.000,00 рсд
10. Диверзификација стаза – 100.000,00 рсд
11. Лединачки коп – 100.000,00 рсд
12. Извора Вилина водица – 150.000,00 рсд
- УКУПНО: 4.440.000,00 рсд

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.750.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	1.650.000,00	Јавно предузеће

8.5.2. Одржавање излетничких локалитета

Активности:

1. Стално одржавање на излетиштима уз Партизански пут

- **сакупљање и одношење смећа** и то на следећим локацијама Бранковац– 0,5ха, Змајевац – 1 ха, Иришки венац– 2,5 ха, простор у ширем кругу споменика Слобода – 2 ха, парк шума Девојачки извор – 0,5ха, видиковац Црни чот– 0,2 ха;
- **кошење** на следећим локацијама и то Бранковац – 0,5 ха, Змајевац – 0,5ха, Иришки венац – 1 ха, простор у ширем кругу споменика Слобода – 2 ха;
- **орезивање (одржавање шибља)** на следећим локацијама и то Иришки венац и простор у ширем кругу споменика Слобода – 200 комада и простор у кругу Информативног центра – 50 комада
- **израда новог и санација постојећег мобилијара** на малим ливадама уз Партизански пут – 6 нових шумских гарнитура и санација (одржавање) 10 столова и 15 клупа.

Укупна вредност радова са нашим учешћем **730.000,00 рсд.**

2.Одржавање обележених и уређених планинарско пешачких стаза

Укупна вредност радова **100.000,00 рсд.**

3. Одржавање (обнова мобилијара) на излетишту Бранковац

Подразумева обнову 4 надстрешнице, обнову рустик оgrade од багрема у дужини од 25м', одржавање 3 шумска стола, одржавање 5 клупа, поставка бетонских ложишта

Укупна вредност радова са нашим учешћем **300.000,00 рсд.**

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на тачке 1,3

Разрада по активностима

8.5.2.

Активности

1. Стално одржавање – 730.000,00 рсд
2. Одржавање планинарско пешачких стаза – 100.000,00 рсд
3. Одржавање излетишта Бранковац – 300.000,00 рсд

УКУПНО: 1.360.000,00 рсд

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	630.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	500.000,00	Јавно предузеће

8.5.3. Улазне станице у Национални парк Фрушка гора

На основу припремљеног пројекта улазних станица очекују се сагласности управљача локалних путева који пролазе кроз Национални парк Фрушка гора за постављање улазних станица у Национални парк на три локације: код Еко кампинг одморишта Фрушка гора, на Стражилову, територија Општине Сремски Карловци и на гребенском путу код Иришког венца, са леве и десне стране Регионалног пута бр. 21, простор Општине Ириг. У наредној години планира се израда и постављање улазних станица на овим локацијама.

Активности:

1. припрема техничке документације

- Подразумева израду Идејног пројекта улазних станица (технички опис, основу приземља, основу темеља, основу крова, пресеке и изгледе објекта, предмер и предрачун радова
- Прибављање такси ЦЕОП-а и осталих такси које се одређују на основу објекта и места постављања

2.израда и постављање улазних станица.

- Израда темеља (укопавање багремових облица фи 16 цм на дубину 70 цм , на које се постављају дрвене греде 12/12 цм, на њих се постављају даске 5 цм).
Кућица за наплату израђује се од дрвених фалцованих греда 10/16 цм. Кровни покривач је тегола, која се поставља на ОСБ плоче, а кровна конструкција је сачињена од рогова 8/10 цм и клешта 2х4/12 цм .
 - Израда и постављање соларних панела или прикључак на постојећи струјни вод где је могуће, како би се обезбедила расвета у објекту
 - Уређење око објекта - подразумева постављање шумске гарнитуре 1 ком, корпе за смеће 1 ком, крчење и припреме терена .
- Могућа су и друга алтернативна решења у складу са напредним технологијама.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	840.000,00	Јавно предузеће

8.5.4.Текуће одржавање објеката управљача

Подразумева побољшање услова коришћења објеката управљача у току експлоатације, као и извођење радова као што су прегледи, поправке и предузимање превентивних и заштитних мера, односно радови којима се обезбеђује одржавање објеката на задовољавајућем нивоу употребљивости (кречење, фарбање, замена облога, замена санитариија, радијатора и сл. радови).

Активности:

- 1.Прегледи, поправке и предузимање превентивних и заштитних мера
- 2.Адаптација зграде РЈ Сремска Каменица
- 3.Адаптација зграде РЈ Лежмиир
- 4.Адаптација управне зграде НП у Сремској Каменици (поправка, кречење...)
- 5.Изградња објекта у новом расаднику

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	7.000.000,00	Јавно предузеће

8.5.5. Реконструкција и доградња објекта за туризам

У 2021. години након добијања дозволе за извођење радова по пројекту реконструкције објекта Информативног центра на Иришком Венцу са истим ће се конкурисати на отвореним конкурсима са циљем добијања финансијских средстава.

У сарадњи са пчеларском задругом "Фрушкогорска кошница" и Удружењем пчелара "Јован Живановић" из Новог Сада, а на основу потписаног Споразума о разумевању и сарадњи, започеће се активности на формирању "Еко-едукативног центра за развој пчеларства на Фрушкој гори" у објекту Мале Тестере. Овај пројекат представља вишегодишње опредељење јавног предузећа ка одрживом развоју подручја кроз развој апи туризма као фрушкогорског бренда, сарадњи са пчеларским удружењима у склопу ових активности и укључивању у бренд "Фрушкогорски липов мед". Пројекат ће се развијати фазно, а у 2021. години за објекат Мала Тастера ће се урадити пројекат адаптације, као и пројекат обележавања и уређења пешачке стазе која ће овај објекат повезати са пунионицом фрушкогорског липовог меда која је изграђена и постављена у селу Грабово. Као једна од приоритетних активности у 2021. години планира се израда техничке документације за прибављање дозволе за адаптацију овог објекта и у другој фази почетак грађевинских радова на адаптацију објекта у складу са средствима.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.6. Набавка средстава рада

Набавка неопходне опреме за обављање делатности (возила, техничка опрема и друго.), одвијаће се по Плану јавних набавки усвојеном од стране Надзорног одбора јавног предузећа.

Предузеће планира набавку заштитне обуће и одеће (4.000.000,00 РСД).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.000.000,00	Јавно предузеће

9.Просторна идентификација планских намена и режима коришћења земљишта

9.1. Утврђивање граница НП Фрушка гора

Планиране активности у 2021.години су:

1. У циљу очувања и унапређења заштите подручја Националног парка континуирано врши обележавање границе “ Националног парка Фрушка гора “ (сл. Гласник РС 84/15). У складу са плановима шумских управа, који се односе на активности унапређења заштите Националног парка, изводиће се геодетско обележавање границе на терену. За извршење наведених радова неопходна је набавка новог геодетског инструмента тоталне станице са пратећом опремом, GPS пријемника и приступ серверу републичког геодетског завода и мрежи перманентних станица AGROS RTK (центиметарска тачност). Потребно је обезбедити два помоћна радника за крчење трасе и обележавање и неопходна је набавка трајних белега. Утврђивање спољних граница поседа Националног парка Фрушка гора ради се по потреби на основу захтева пет шумских управа.
2. Припрема података и наставак радова за потребе физичког разграничење са манастирима: наставак физичког разграничења са манастирима по задатку.
3. У сарадњи са Епархијом сремском разматраће се замена земљишта (корисника ЈНПФГ и власника СПЦ) ради укрупњавања поседа, а у циљу лакшег газдовања шумом.
4. Ажурирање базе података о катастарским парцелама које су поверене ЈП НПФГ на коришћење (интерни катастар) вршиће се у току читаве године.
5. Израда тематских карти (шумско-привредне основе, противпожарних, путне мреже и др. по потреби) .
6. Евидентирање и снимање површина које могу бити предмет накнада за коришћење заштићеног подручја Националног парка Фрушка гора.
7. У плану је суинвестирање у развој мреже перманентних станица на подручју Националног парка „Фрушка гора“, у циљу квалитетнијег и економичнијег коришћења GPS технологије у обаљању геодетских послова.

Извор средстава	Планирана средства	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	1.000.000,00	Јавно предузеће

9.2. Припрема Плана управљања и Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби НП Фрушка гора

План и програм управљања су једни од најважних планских докумената посебно за подручје Националног парка. План управљања НП Фрушка гора за период 2020.-2029.год. је израђен и донешен од стране Управљача те упућен у процедуру давања

сагласности. Такође је донешен Просторни план подручја посебне намене „Фрушка гора“ у који су уграђени елементи из Плана управљања.

Законом о националним парковима, чл. 13., прописано је да се спровођење режима заштите, унутрашњи ред и чување Националног парка обезбеђује доношењем и применом Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби. Правилником се ближе утврђују забрањени радови и активности као и правила и услови обављања радова и активности које су допуштене. Правилник ће бити донешен након добијања сагласности на План управљања.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

10. Активности на промоцији вредности заштићеног подручја

10.1. Промоција

У току следеће године, као и до сада радиће се на унапређењу промоције вредности Националног парка на свим нивоима, кроз сарадњу са образовним институцијама, средствима јавног информисања, научним и стручним установама, локалним самоуправама, туристичким и другим организацијама и корисницима, као и кроз учешће на манифестацијама и сајмовима. У плану је нарочито истакнуто унапређење сарадње са туристичким агенцијама и коришћење креиране информативне базе података за спровођење туристичких активности у Националном парку.

Средства тражена од Министарства заштите животне средине би се употребила за израду публикације и промотивног материјала.

Активности:

- Медијска промоција (новине, телевизија, радио, веб портали)
- Учесће на сајмовима (Лорист и сајам туризма у Београду)
- Учесће на манифестацијама
 - Новосадско пролеће,
 - Новосадска јесен,
 - Гљиварски дани,
 - Пударски дани,
 - Бранково коло
 - Карловачка берба грожђа
 - Baby Exit
 - Зимски адреналин спортови
 - Креативне радионице за децу
- Сарадња са туристичким и другим организацијама
- Израда боље информативне базе података уз стално ажурирање

- Стручно усавршавање запослених у Служби туризма (посета сајмовима у земљи и у иностранству, конференцијама, форумима, фестивалима, укључивање у пројекте везане за промоцију и развој туризма)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	800.000,00	Јавно предузеће
Министарство заштите животне средине	230.000,00	Јавно предузеће

10.2. Комуникација и информисање на подручју Националног парка Фрушка гора

У 2021. години радиће се на одржавању комуникације са посетиоцима Националног парка путем новоотворених канала (e-mail: office@npfruskagora.rs и интернет портал), који су се показали веома корисни.

Посебан акценат биће стављен на унапређење комуникације путем Facebook-а, сајта као и комуникацију преко организација које се баве промоцијом одрживог туризма.

Званичан веб сајт НП Фрушка гора (www.npfruskagora.co.rs), ће се редовно ажурирати. Његов садржај је осмишљен тако да покрива све најважније аспекте пословања самог јавног предузећа са једне стране и са друге да презентује све природне и друге вредности подручја. Током 2021. године радиће се на изради интерактивних апликација, допуни садржаја и редовном објављивању вести из делатности Јавног предузећа као и о реализацији Програма управљања. Наставиће да се припрема пакет адекватног информативног материјала намењеног промоцији одрживог туризма приликом учешћа на сајмовима и сличним манифестацијама (општи флајер о свим природним, културним и историјским вредностима Националног парка Фрушка гора, као и тематски флајери везани за лов, риболов, туризам и екологију, каталог, филмови и промо спотови везани за природне реткости Фрушке горе, презентације намењене различитом узрасту и сфери интересовања, израда нових туристичких и тематских карата у електронској форми, пропагандне кесе Националног парка, фасцикле са логом и друго), као и блок промотивног ТВ материјала и филмови о Фрушкој гори који би се емитовали на локалним ТВ станицама.

Активности:

1. Одржавање интернет портала
2. Израда апликација
3. Израда промотивног видео и штампаног материјала
4. Редовно ажурирање веб сајата

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	800.000,00	Јавно предузеће

10.3.Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво

Организоваће се већи број активности за посетиоце и локално становништво на подручју Националног парка. Највећу посећеност Фрушка гора има за 1.мај и за време фрушкогорског маратона на којем учествује више од 15.000 људи. Национални парк Фрушка гора ће бесплатно делити кесе за смеће и уклонити сав отпад који остане на Фрушкој гори након тих догађаја.

Национални парк Фрушка гора ће учествовати организацији традиционалних догађаја и обележавања значајних еколошких датума:

- 1.Дан шума (21. март)
- 2.Дан вода (22. март)
- 3.Дан заштите природе (11. април)
- 4.Дан планете земље (22. април)
- 5.Фрушкогорски маратон (22. и 23. април)
- 6.Празник рада (1.мај)
- 7.Европски дан паркова (24. мај)
- 8.Дан биодиверзитета (22. Мај)
- 9.Недеља геопаркова (од 23. маја - до 04. јуна)
- 10.Дан заштите животне средине (5. јун)
11. Светски дан туризма (27.септембар)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

10.4.Међународна сарадња

Приоритет менаџмента Националног парка дефинисан је у визији Националног парка Фрушка гора којег треба представити међународној заједници са свим његовим природним и створеним вредностима кроз промоцију у стручним организацијама. Препознатљивост Националног парка Фрушка гора у међународним оквирима омогућиће остваривање сарадње са другим европским националним парковима, размену искустава, размену кадрова и др.повластице.

Активности:

- Учествовање у активностима EUROPARC федерације;
- Студијске посете парковима у региону;
- Повезивање са другим заштићеним подручјима у Србији и
- Остваривање сарадње са осталим Националним парковима у региону
- Сарадња на пројекту „Regional action for combating forest crime and corruption“ у сарадњи са Министарством спољних послова Краљевине Норвешке.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1,000.000,00	Јавно предузеће

11. Студијска (истраживачка), програмска, планска и пројектна документација потребна за спровођење циљева и активности

11.1. Учешће управљача у изради Просторних и Урбанистичких планова

Скупштина АПВ у 2019. години усвојила је План подручја посебне намене Фрушке горе, те се активности управљача односе на примену Просторног плана. У сарадњи са локалном самоуправом, управљач ће учествовати у изради просторних планова детаљне регулације давањем посебних услова и контролом усклађености са планом поодручја посебне намене. Од стране Владе Републике Србије проглашен је општи интерес за План подручја посебне намене пута М21 Нови Сад – Рума и изградњу тунела кроз Фрушку гору. Управљач ЈП активно учествује у поступку експропријације и преносу права на парцелама у корист ЈП "Путеви Србије", као носиоцу инвестиције. У склопу ових активности, за потребе трасе, прибавља се сагласност Министарства пољопривреде, Управе за шуме, за чисту сечу неопходну за трасу пута.

ЈП активно учествује у спровођењу плана изградње хотелског, спортског и рекреативног центра Летенка, чији је носилац Влада АПВ и Секретаријат за спорт.

Поред учешћа у изради Просторних планова за територију Националног парка Фрушка гора, као и његову заштитну зону, управљач редовно прати и остварује сарадњу приликом израде Урбанистичких планова за заштићено подручје, кроз припрему документације и прописивање мера и услова за њихову израду, али и кроз сарадњу са локалним самоуправама приликом избора локација. Приоритетни урбанистички планови за подручје Фрушке горе су ПДР викенд насеља Чортановачка шума и ПДР локалитета Иришки венац, ПДР Поповица, ПДР Ириг.

Активности на праћењу јавних увида ових планова у току 2021. године, као и сарадња приликом њихове израде одвијаће се са локалним самоуправама које доносе ове планове, као и са Заводима за урбанизам и другим предузећима којима ће бити поверен процес израде ових планова, корисницима подручја и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине.

Савет корисника путем својих чланова, везаних за локалну самоуправу прати и доставља управљачу информације о планираним активностима израде просторних планова.

Активности:

1. Редовни састанци Комисије за праћење израде Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе;
2. Ажурирање GIS базе података и размена података са обрађивачем Планова приликом њихове припреме и израде;
3. Стални контакти са одселима за урбанизам локалних самоуправа и корисницима простора, организација састанака;
4. Праћење обавештења о јавним увидима (сајтови одсека за урбанизам локалних самоуправа, Покрајинског секретаријата за урбанизам, пројектних предузећа...)
5. Анализа достављених планских решења и израда предлога за Комисију за спровођење режима заштите.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

11.2. Легализација објекта

У Покрајинском секретаријату за енергетику, грађевинарство и саобраћај воде се поступци озакоњења за 10 објекта изграђених или дограђених на простору Националног парка Фрушка гора без грађевинске дозволе, а чији је корисник управљач, односно ЈП Национални парк Фрушка гора. Поступци се воде према Закону о озакоњењу објекта („Сл. Гласник РС“ бр. 96/2015).

Активности:

1. Израда Елабората геодетских радова;
2. Израда Извештаја о затеченом стању објекта;
3. Израда Пројекта за извођење радова;
4. Прикупљање сагласности надлежних органа у поступку озакоњења;
5. Водопривредне дозволе, по потреби;
6. Сагласности и мишљења надлежних организација на чије инсталације су објекти прикључени;
7. Упис објекта у катастар непокретности.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	800.000,00	Јавно предузеће

11.3. Израда планова

11.3.1. Ажурирање базе података према усвојеним основама газдовања шумама

Јединствена база података о шумама на простору НП Фрушка гора која је делимично израђена биће завршена у 2021. години.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	250.000,00	Јавно предузеће

11.3.2.Израда оперативних планова

Израда годишњег програма управљања

У складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима за сваку годину се припрема и доноси Годишњи програм управљања Националним парком Фрушка гора.

Активности:

1- Припрема и доношење Годишњег програма управљања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

Законом о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон) дефинисани су плански документи на оперативном нивоу у којима се дефинишу обим, место и динамика радова на заштити, гајењу, коришћењу и унапређивању шума, производњи шумског репродуктивног материјала, изградњи техничке инфраструктуре и средстава за извршење тих радова.

У 2019. години је започео поступак номинације локалитета Папратски до и Равне под заштиту UNESCO-а као примери нетакнутих или древних букових шума за добра светске баштине. Ови локалитети су предложени од стране Покрајинског завода за заштиту природе. У 2020. години је израђен номинациони досје, а у току је процес евалуације. Након евентуалног проглашења биће неопходно усагласити постојеће планске документе са документима UNESCO-а по питању активности и мера на овим локалитетима.

Активности:

- 1- Израда Годишњег плана газдовања шумама (заштита, гајење, коришћење и унапређивање шума, производња шумског репродуктивног материјала, изградња техничке инфраструктуре, израда Годишњег плана газдовања шумама у власништву сопственика шума на подручју НПФГ)
- 2- Израда измена основа
- 3- Израда Извођачких пројеката газдовања шумама
- 4- Израда Пројеката шумских комуникација (у склопу тога и израда геодетских подлога и увођење извођача у посао)
- 5- Израда санационих планова

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.600.000,00	Јавно предузеће
Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	800.000	Јавно предузеће

11.4. Откуп земљишта

У НП Фрушка гора одређен број парцела је у приватном власништву. Повремено власници ових парцела, с обзиром на право прече куповине, националном парку нуде на продају земљиште. Због лакшег провођења мера заштите у интересу државе је да ове парцеле откупи.

Активност: откуп понуђеног земљишта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000,000,00	Јавно предузеће

11.5. Израда базе података- интерног катастра приватних шума Приватних власника

У 2021. години планира се израда електронске базе података - интерног катастра приватних шума у Националном парку Фрушка гора и подразумева идентификацију шумског земљишта у приватној својини које се налазе у границама парка, утврђивање површина и утврђивање власништва на парцелама, као и формирање табела са утврђеним подацима и картирање истих.

12.Облици сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности

12.1.Управљање посетиоцима

Управљање посетиоцима представља основ спровођења мера заштите у Националном парку Фрушка гора. Отвореност подручја путевима (М-21, Р-109, Р-130 и локални путеви) онемогућава потпуну заштиту националног парка. Велики број посетилаца угрожава природне вредности неконтролисаним боравком и посетама заштићеним локалитетима на Фрушкој гори. Стални контакт са посетиоцима, као и пораст страних посетилаца Националног парка Фрушка гора представља велику одговорност за чувара заштићеног подручја у обављању дужности и пружању информација. Чуварска служба и овлашћења чувара заштићеног подручја у вршењу дужности дефинисане су у Закону о заштити природе ("Службени гласник РС" бр. бр.36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон) у члану 109.и 110.

Циљ: Обезбеђење сигурног и пријатног боравка посетиоцима у Парку са минималним утицајем на природу, израда и примена новог Правилника о унутрашњем реду.

Активности:

1. обезбеђивање сигурности посетилаца током боравка у Парку
2. анализа излетничких локалитета и постојеће сигнализације
3. мониторинг утицаја активности посетилаца на природу и њихово задовољство понудом Парка (анкетирање)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	100.000,00	Јавно предузеће

12.2. Сарадња са другим институцијама и организацијама

Сарадња са стручним установама и институцијама условљена је потребама управљача за активностима које поспешују и развијају управљање заштићеним подручјем. Сарадња са локалном заједницом и другим заинтересованим странама одвија се путем достављених планских активности за 2021. годину, у складу са Законом о националним парковима.

Активност: континуирана сарадња са надлежним министарствима и покрајинским секретаријатима, Институтом за ветеринарство из Новог Сада, Пастеровим заводом, Институтом за низијско шумарство.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	370.000,00	Јавно предузеће

12.3. Сарадња са другим корисницима

Сарадње са корисницима доприноси развоју подручја Националног парка Фрушка гора, због тога управљач ће подржати све активности и идеје удружења, локалних самоуправа и других субјеката усмерених ка уређењу простора (извори, стазе,...), промоцији (ликовне колоније, еколошке, туристичке и едукативне манифестације,...) и изради пројектних предлога и пројеката.

Активности других корисника:

- Епархија Сремска у току године обављаће послове заштите, гајења унапређивања и одрживог коришћења у сопственим шумама.
- ПСД „Железничар“ – планира организацију 44 маратона и више пешачких активности током године.

-Туристичка организација Шид-а планира обнову „Стазе здравља“, новогодишњи маратон и организацију мото скупа.

-Покрет горана Војводине у наредној 2021-вој години током летњег периода у зависности од епидемиолошке ситуације планира да реализује едукативне излете са ученике основне и средње школе на подручју Стражилова и Бранковог споменика.

Такође у мају - јуну 2021. године да кроз пројекат „ Чистије и зеленије школе у Војводини “ организује едукативне радионице на подручју Стражилова и пешачење до Бранковог споменика у сарадњи са Планинарско смучарског друштва Стражилово.

Планира се уређивање и ревитализацију стазе до Бранковог споменика и надстрешнице са мобилијаром поред Бранковог споменика.

-Национална возачка академија НАВАК планира да промовише нове моделе возила.

-Транснафта планира довођење манипулативног цевовода између доњи и горње зоне у функционално стање, затим радови на одржавању против пожарних појасева и жичане ограде у Лединцима.

-Департман за биологију наставља своје истраживачке активности на осиликим мувама, мониторингу полинатора и картирању, попису, маркирању и праћењу популација птица.

12.4.Рад осталог особља и материјални трошкови

Из разлога континуираног управљања заштићеним подручјем, као и многобројних задатака на заштити и промовисању заштићеног природног добра, особље запослено код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада приказани су на годишњем нивоу.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	181,860,963.00	Јавно предузеће

13.Активности и мере на спровођењу програма са динамиком и субјектима реализације програма управљања и начин оцено успешности његове примене

Овим програмом, одређује се начин спровођења заштите, коришћења и управљање заштићеним подручјем, смернице и приоритети за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја у складу са Студијом заштите, развоја и унапређења овог заштићеног подручја као и развојне смернице уз уважавање потреба локалног становништва.

За остварење задатих циљева неопходно је пре свега обезбедити финансијска средства из планираних извора и прихода. Динамика реализације активности и мера у великој мери ће зависити од динамике прилива средстава.

Организовање, опремање и кадровско оспособљавање представља основ за успешну реализацију Програма управљања. Такође, од изузетне важности је и континуирано чување и надзор заштићеног природног добра као и доношење правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

За адекватну реализацију свих планираних активности и мера на заштити подручја неопходан је и усаглашен рад управљача и свих корисника подручја, локалног становништва, невладиних организација, заинтересованих страна, надлежних организација и старатеља.

Успешност реализованих активности и мера биће приказана кроз Извештај о остварењу Програма управљања и Извештај о стању природних вредности и радом створених вредности.

14. Финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења

Приходозна страна Програма управљања темељи се на средствима из обављања делатности, накнада за коришћење подручја Националног парка и средстава добијених на основу пројеката.

Планирана су средства из Буџета РС и АПВ у укупном износу од 69,900,000.00 РСД, али приходи који се књиже на приходе 2021. године су само део од уплаћених субвенција у складу са рачуноводственим стандардима и износиће 40,200,000.00 РСД.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН - Табела прихода ЈП "Национални парк Фрушка гора" за 2021. годину		
	Извори прихода	Износ у динарима
1	Средства Буџета Републике Србије	37,000,000.00
	Министарство заштите животне средине	30,000,000.00
	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	7,000,000.00
2	Средства Буџета Аутономне Покрајине Војводине	3,200,000.00
	Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	3,200,000.00
3	Средства буџета јединице локалне самоуправе	-
	Сопствени приходи	423,279,603.00
4	Приходи од обављања делатности	324,579,603.00
	Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	98,700,000.00
5	Средства донација, поклона и помоћи	3,000,000.00
Укупно приходи		466,479,603.00

в.д. директора ЈП

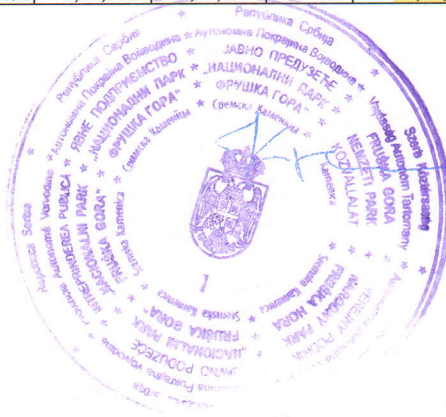
дипл. економиста Радослав Крунић

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2021. ГОДИНУ – Табела планираних расхода Јавног предузећа "НП Фрушка гора" за 2021. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе (покрајина)	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	Укупно
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
А.1. Чуварска служба						
А.1.1. Бруто зарде чуvara (6.8.1.)	11,520,000.00	2,304,000.00				13,824,000.00
А.1.2. Едукација чуvara природе (12.1.)						0.00
А.1.3. Анализа излетничких локалитета и постојеће сигнализације (12.1.)		100,000.00				100,000.00
А.1.4. Одржавање објеката, чистоће и уредности око објеката и на подручју НП (8.5.2.)	500,000.00	630,000.00				1,130,000.00
А.1.5. Припрема за реконструкцију објекта новог визиторског центра (8.5.5.)		500,000.00				500,000.00
А.1.6. Набавка средстава рада (6.8.3.)	14,000,000.00	2,800,000.00				16,800,000.00
А.2. Одржавање заштићеног подручја						0.00
А.2.1. Остали трошкови чуварске службе (6.8.2.)	800,000.00	400,000.00				1,200,000.00
А.2.2. Рад осталог особља и материјални трошкови (12.4.)		181,860,963.00				181,860,963.00
Укупно А.0	26,820,000.00	188,594,963.00	0.00	0.00	0.00	215,414,963.00
Б.0. Управљање посетиоцима						
Б.1. Зараде и накнаде за рад запослених						
Б.2. Изградња, опремање и одржавање објеката						
Б.2.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре (8.5.1.)	1,650,000.00	2,750,000.00				4,400,000.00
Б.2.7. Улазне станице у Национални парк Фрушка гора (8.5.3.)		840,000.00				840,000.00
Б.2.8. Текуће одржавање објеката управљача (8.5.4.)		7,000,000.00				7,000,000.00
Б.3. Набавка средстава рада (8.6.)		4,000,000.00				4,000,000.00
Б.4. Промоција						0.00
Б.4.1. Израда Програма туристичке понуде, организовање радионица, формирање водичке службе и др. (8.4.)		3,200,000.00				3,200,000.00
Б.4.2. Учешће на сајмовима, манифестацијама, израда сувенира и др. (10.1.)	230,000.00	800,000.00				1,030,000.00
Б.4.3. Комуникација и информисање на подручју парка (10.2.)		800,000.00				800,000.00
Б.4.4. Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво (10.3.)		500,000.00				500,000.00
Б.4.5. Међународна сарадња (10.4.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Укупно Б.0	1,880,000.00	20,890,000.00	0.00	0.00	0.00	22,770,000.00
В.0. Регулисање имовинско правних односа						
В.1. Легализација објеката (11.2.)		800,000.00				800,000.00
В.2. Откуп земљишта (11.4.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Укупно В.0	0.00	1,800,000.00	0.00	0.00	0.00	1,800,000.00
Г.0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја						
Г.1. Заштита станишта						
Г.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа (6.1.1.)		1,829,000.00				1,829,000.00
Г.1.2. Контрола ширења бриљана и заштита шума од пепелице (6.1.2.)		1,026,000.00				1,026,000.00
Г.1.3. Праћење појаве сушења шума (6.1.3.)		200,000.00				200,000.00
Г.1.4. Праћење кретања популација штетних инсеката (6.1.4.)		160,000.00				160,000.00
Г.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба (6.1.5.)		180,000.00				180,000.00
Г.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима (6.1.6.)		150,000.00				150,000.00
Г.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара (6.1.7.)		4,000,000.00				4,000,000.00
Г.2. Заштита флоре и фауне						0.00
Г.2.1. Картирање станишта заштићених и строго заштићених врста и утврђивање стања популација (6.2.1.)		120,000.00				120,000.00
Г.2.2. Редовно праћење стања популација строго заштићених врста (6.2.2.)		200,000.00				200,000.00
Г.2.3. Заштита орла крсташа (Aquila heliaca) (6.2.3.)		420,000.00				420,000.00
Г.2.4. Заштита шумске сове (Strix aluco) (6.2.4.)		250,000.00				250,000.00
Г.2.5. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених дивљих животиња (6.2.5.)	150,000.00	50,000.00				200,000.00
Г.3. Заштита геонаслеђа						0.00
Г.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа (6.3.1.)		500,000.00				500,000.00
Г.3.2. Геопарк Фрушка гора – Лесленд (6.3.2.)		100,000.00				100,000.00
Г.4. Заштита културног наслеђа (6.5.)		380,000.00				380,000.00
Г.5. Научно истраживачки и образовни рад						0.00
Г.5.1. Образовање, популаризација и промоција научних истраживања (7.1.)		120,000.00				120,000.00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2021. ГОДИНУ – Табела планираних расхода Јавног предузећа "НП Фрушка гора" за 2021. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе (покрајина)	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	Укупно
Г.5.2. Израда стратегије обнове аутохтоних шума (7.2.)		500,000.00				500,000.00
Г.5.3. Постављање огледних површина за различите помоћне мере прир. обнављању (7.3.)		400,000.00				400,000.00
Г.5.4. Истраживање фунгије Фрушке горе (7.4.)	150,000.00	60,000.00				210,000.00
Г.5.5. Сортиментне таблице (7.5.)		300,000.00				300,000.00
Г.5.6. Увођење нових информационих технологија (7.6.)		1,200,000.00				1,200,000.00
Г.5.7. Пројекат унапређења општекорисних функција шума (7.7.)		200,000.00				200,000.00
Г.5.8. Едукација запослених (7.8.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Г.6. Остало						0.00
Г.6.1. Имплементација GIS технологије у систем управљања (6.6.)		400,000.00				400,000.00
Г.6.2. Израда катастра загађивача у Националном парку и израда пројеката њиховог уређења (6.7.1)		260,000.00				260,000.00
Г.6.3. Израда катастра изворишта, водених токова и акумулација и израда пројеката њиховог уређења (6.7.2)		220,000.00				220,000.00
Г.6.4. Израда катастра путне мреже (6.7.3.)		100,000.00				100,000.00
Укупно Г.0	300,000.00	14,325,000.00	0.00	0.00	0.00	14,625,000.00
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса						
Д.1. Шуме						
Д.1.1. Радови на гајењу шума (8.1.1.1.)		22,054,000.00				22,054,000.00
Д.1.2. Производња садница (8.1.1.2.)		8,005,140.00				8,005,140.00
Д.1.3. Дознака стабала (8.1.1.3.)		3,029,000.00				3,029,000.00
Д.1.4. Очекивана количина и структура дрвних сортимената (8.1.1.5.)		116,130,000.00				116,130,000.00
Д.1.5. Изградња и одржавање шумских саобраћајница (8.1.1.6.)		5,064,000.00	2,400,000.00			7,464,000.00
Д.2. Ловна и робовна фауна						0.00
Д.2.1. Реинтродукција европског јелена (8.2.1.)		500,000.00				500,000.00
Д.2.2. Побољшање услова у ловишту (8.2.2.)	1,000,000.00	5,000,000.00		1,200,000.00		7,200,000.00
Д.2.3. Мониторинг дивљачи (8.2.3.)		500,000.00				500,000.00
Д.2.4. Набавка јеленске дивљачи (8.2.4.1.)	6,000,000.00	1,000,000.00				7,000,000.00
Д.2.5. Набавка бизонске дивљачи (8.2.4.3.)		500,000.00		1,800,000.00		2,300,000.00
Д.2.6. Заштита и управљање риболовном фауном (8.2.5.)		10,611,500.00				10,611,500.00
Д.2.7. Сарадња са другим институцијама и организацијама (12.2.)		370,000.00				370,000.00
Д.3. Пољопривредно земљиште (8.3.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Д.4. Утврђивање граница Националног парка Фрушка гора (9.1.)	1,000,000.00	1,500,000.00				2,500,000.00
Д.5. Израда нацрта планова и програма (9.2.)		400,000.00				400,000.00
Д.6. Учешће у изради Просторних и Урбанистичких планова (11.1.)		400,000.00				400,000.00
Д.7. Ажурирање базе података према усвојеним основама газдовања шумама (11.3.1.)		250,000.00				250,000.00
Д.8. Израда оперативних планова (11.3.2.)		2,000,000.00	800,000.00			2,800,000.00
Укупно Д.0	8,000,000.00	178,313,640.00	3,200,000.00	3,000,000.00	0.00	192,513,640.00
Укупно планирани расходи	37,000,000.00	403,923,603.00	3,200,000.00	3,000,000.00	0.00	447,123,603.00

Број: 03-2669/2

Датум: 06.11. 2020.

**ЈП „Национални парк Фрушка гора“
Змајев трг 1, 21202 Сремска Каменица**

Покрајински завод за заштиту природе, решавајући по захтеву ЈП „Национални парк Фрушка гора“, на основу чланова 136. и 141. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“ 18/16), као и чланова 9. и 102. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“ бр. 36/2009; 88/2010; 91/2010 и 14/2016), помоћник директора др Слободан Пузовић по овлашћењу директора бр. 06-3015 од 29.10.2018.г, доноси

РЕШЕЊЕ

Утврђују се услови заштите природе за израду Програма управљања НП „Фрушка гора“ за 2021. годину:

1. Све радове и активности у оквиру управљања и газдовања у НП „Фрушка гора“ планирати у складу са мерама прописаним у условима заштите природе за План управљања. Ове мере је потребно уградити и у Програм управљања, а односе се на:

1.1 РЕЖИМ ЗАШТИТЕ I (првог) СТЕПЕНА

У режиму заштите I степена

Забрањено је:

- 1) коришћење природних ресурса и изградња објеката
- 2) сви радови и активности осим:
 - научних истраживања и праћења природних процеса,
 - контролираних посета у образовне и општекултурне сврхе,
 - спровођења заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина,
 - посебних интервентних мера на заштити екосистема.

1.2. РЕЖИМ ЗАШТИТЕ II (другог) СТЕПЕНА

У режиму II степена заштите, поред мера за III степен,

Забрањено је:

- 1) изградња нових јавних путева,
- 2) нарушавање и уништавање површина под травном вегетацијом, њихово преоравање и успостављање пољопривредне производње;
- 3) уклањање травног покривача са површинским слојем земљишта;

- 4) ноћење стада и постављање чобанских склоништа;

Ограничава се:

- 1) изградња објеката и инфраструктуре, на потребе управљања заштићеним подручјем и постављање подземних водова уз постојећу инфраструктуру;
- 2) асфалтирање путева на реконструкцију постојећих асфалтираних путева
- 3) насипање шумских путева на употребу природних тврдых материјала
- 4) насипање шумских путева на трасе и деонице усклађене са циљевима очувања природних вредности,
- 5) завршни сек на просторне целине не веће од 5 ha, са успостављањем заштитног појаса између сечина ширине најмање 30 m у периоду од 10 година, осим за потребе ревитализације,
- 6) обнова шумских састојина у појасу од најмање 30 метара око подручја са режимом заштите I степена, на групимичну обнову аутохтоних врста,
- 7) обављање радова и активности у околини подручја под режимом заштите I степена у периоду од 15. марта до 1. августа, на удаљеност већу од 150 m или радове и активности плански усклађене са потребом очувања вредности локалитета,
- 8) пашарење, на просторно и временски ограничене активности, по посебном програму,
- 9) кошење, на просторно и временски ограничене активности, уз примену заштитних мера за флору и фауну,
- 10) паљење вегетације на потребу ревитализације станишта, по посебном пројекту и условима заштите природе,
- 11) лов у отвореним ловиштима, на просторно и временски ограничене активности на одржавању здравственог стања и бројности популација ловних врста,
- 12) риболов на рекреативни, санациони риболов у научно-истраживачке сврхе и изловљавање алохтоних врста,
- 13) туризам на просторно и временски ограничене активности, у складу са потребом очувања природних вредности,
- 14) осветљавање простора на неопходно и усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површине земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности.
- 15) употреба хемијских средстава на сузбијање пренамножених и инвазивних врста, болести и паразита у случајевима кад је немогуће применити алтернативно биолошко/механичко решење.

1. 3. РЕЖИМ ЗАШТИТЕ III (ТРЕЋЕГ) СТЕПЕНА

У режиму III степена заштите,

Забрањено је:

- 1) изградња објеката за депоновање радиоактивног и другог опасног отпада и других објеката којима би се могао загадити ваздух, вода и земљиште и угрозити флора и фауна,

- 2) радови и активности који могу имати значајан неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела,
- 3) узнемиравање, непланско сакупљање и уништавање дивљих животиња,
- 4) уништавање и непланско уклањање и сакупљање дивљих биљака и гљива,
- 5) уношење алохтоних врста животиња у отвореном делу ловишта,
- 6) замена састојина аутохтоних врста дрвећа алохтоним,
- 7) вршити чисту сечу аутохтоних шумских састојина, осим за потребе ревитализације станишта,
- 8) сеча издвојених и репрезентативних јединки и група аутохтоних врста дрвећа,
- 9) пошумљавање и преоравање травних станишта, ливада и пашњака.
- 10) исушивати или затрпавати влажна станишта;
- 11) узимање геолошког и палеонтолошког материјала, осим за потребе научних истраживања;
- 12) експлоатација минералних сировина, осим подземних вода,
- 13) хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада,
- 14) испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара II (β мезосапробној) класи;
- 15) коришћење локалних шумских путева за јавни саобраћај,
- 16) уништавање мобилијара уређених излетишта, информативних табли, излетничких стаза, туристичких пунктова и културно-историјских садржаја.
- 17) вожња возила на моторни погон, других возила и превозних средстава изван путева, стаза и простора који су за то намењени, осим за службене потребе,
- 18) напасање стоке у шумама и на шумским ливадама, осим по посебним активностима ревитализације,
- 19) обављање осталих активности којим би се могле нарушити природне вредности Националног парка.

Ограничава се:

- 1) изградња објеката и инфраструктуре на потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката, постојећу викенд зону и постављање подземних водова уз постојећу инфраструктуру,
- 2) промена намене површина, на потребе ревитализације и унапређења природних станишта,
- 3) активности на коповима на техничку и биолошку рекултивацију усклађену са потребама очувања природних вредности,
- 4) уношење алохтоних врста биљака на привремено одржавање постојећих састојина и неинвазивних врста за спречавање ерозије, појаве клизишта и обнове шумског земљишта на деградованим стаништима;
- 5) насељавање алохтоних врста животиња, на неинвазивне врсте на простору ограђених ловишта;
- 6) обављање радова и активности у околини подручја под режимом заштите I степена у периоду од 15. марта до 1. августа, на удаљеност већу од 150 m или

радове и активности плански усклађене са потребом очувања вредности локалитета,

- 7) обнова шумских састојина у појасу од 30 метара око подручја са режимом заштите I степена, на групимичну обнову применом искључиво аутохтоних врста,
- 8) пашарење, на просторно и временски ограничене активности, по посебном програму,
- 9) кошење, на просторно и временски ограничене активности, уз примену заштитних мера за флору и фауну,
- 10) паљење вегетације на потребу ревитализације станишта, по посебном пројекту и условима заштите природе;
- 11) осветљавање простора на усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површине земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности.
- 12) употреба хемијских средстава на сузбијање пренамножених и инвазивних врста, болести и паразита у случајевима кад је немогуће применити алтернативно биолошко/механичко решење.
- 13) паркирање моторних возила и/или камп-приколица, постављање шатора, палење ватре и кретање паса на активности усклађене са циљевима очувања и управљања,
- 14) туристичке активности на одрживе облике туризма и рекреације на за то уређеним локалитетима, објектима и стазама,
- 15) риболов на спортски, рекреативни, санациони, риболов у научно-истраживачке сврхе и изловљавање алохтоних врста, као и на порибљавање аутохтоним врстама за потребе реинтродукције.

1. 4. МЕРЕ ОЧУВАЊА И УНАПРЕЂЕЊА НА ПОДРУЧЈУ ПОД РЕЖИМОМ ЗАШТИТЕ II (другог) И III (трећег) СТЕПЕНА

- 1) очување репрезентативних геолошких, геоморфолошких и хидролошких појава и одлика, биогеографских обележја подручја, предеоног, екосистемског, специјског и генетског диверзитета,
- 2) мониторинг природних вредности,
- 3) очување мешовитог састава аутохтоних шумских екосистема,
- 4) ревитализација травних, шумо-степских, шумских и влажних станишта,
- 5) планско сузбијање и замена инвазивних врста аутохтоним,
- 6) успостављање семенских објеката аутохтоних врста дрвећа,
- 7) обнова храстових шума,
- 8) постепено обнављање изданачких шума оптималним продужетком опходње приликом извођења оплодних сеча,
- 9) остављање најмање пет стабала по хектару приликом извођења оплодних сеча,
- 10) постепено превођење постојећих изданачких шума у виши узгојни облик, са искључивом применом аутохтоних врста,
- 11) потенцирање природне обнове шумских састојина,
- 12) очување мешовитог састава шуме са значајним учешћем старих стабала,
- 13) потенцирање обнове букве, храста китњака, сладуна и медунца на њиховим потенцијалним стаништима,
- 14) потенцирање обнове грабића на реликтном станишту источног дела Фрушке горе,

- 15) очување и унапређење стања високих шума применом природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума, којима се обезбеђује природна структура и састав ових шума,
- 16) кошење ливада по прописаној динамици за појединачна подручја,
- 17) пашарење на издвојеним локалитетима, поготово на степским пашњацима у подножју, уз очување и унапређење традиционалних облика сточарства
- 18) реинтродукција врста несталих са Фрушке горе или појединих њених делова,
- 19) мере активне заштите фауне (хранилишта, вештачка гнезда и др.),
- 20) заштита и уређење изворишта,
- 21) очување амбијенталних целина водопада и других објеката гео наслеђа,
- 22) презентација и популаризација природних и створених вредности Националног парка,
- 23) унапређење туристичке понуде и система управљања посетиоцима,
- 24) проходност еколошких коридора,
- 25) очување, рестаурација и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
- 26) уређење излетничких и других репрезентативних простора.

2. Програм треба да обухвати радове и активности на годишњем нивоу (2021.) у складу са поглављима Плана управљања, утврђена Законом о заштити природе.

2.1. Програмским активностима обезбедити спровођење:

2.1.1. Активне заштите строго заштићених и заштићених дивљих врста;

- Обезбеђивање сталног присуства довољне количине хране на хранилишту и то кроз: а) изношење најмање 250 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 15 дана у периоду 1. октобар - 15. март; б) изношење најмање 200 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 30 дана у периоду 16. март - 30. септембар; ц) изнете лешеве животиња распорити оштрим сечивом кожу на боку, у дужини од 30-40 cm, с тим да се не оштете унутрашњи органи, како би птице лакше дошле до свежег меса, пре него што се оно исуши.
- Имајући у виду одредбе Члана 47. Закона о заштити природе, према којима се о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама старају и управљачи заштићених подручја, који су дужни да спроводе мере на управљању популацијама у оквиру програма и планова управљања, планирати изградњу објекта (кавеза/волијере) за привремени смештај повређених, болесних и изнемоглих јединки строго заштићених врста, пре свега птица грабљивица, имајући у виду учесталост врста које се збрињавају. Наведени објекат би се пре свега користио за привремени смештај јединки са простора Националног парка, до доласка стручног тима за збрињавање Завода. Препоручују се димензије кавеза/волијере око 3x3x2,5 метара. Имајући у виду целокупан просторни распоред инфраструктуре збрињавања строго заштићених врста у АП Војводини, простор за смештање овакве структуре треба тражити на подручју Радне јединице „Ердевик“, у оквиру постојеће РЈ у насељу Ердевик или у оквиру објекта ловишта „Ворово“.
- Спровођења мера заштите осталих, пре свега строго заштићених врста, међу којима су приоритетне темељне вредности наведене у члану 3. Закона о Националним парковима.

2.1.2. Контроле инвазивних врста;

2.1.3. Заштите, ревитализације и реконструкције типова станишта приоритетних за заштиту на међународном и националном нивоу (шумских, ливадских, степских и др.);

-Као приоритетне активности, овим програмом предвидети уклањање инвазивног жбуња којим су обрасла травна станишта, приоритетно на локалитетима Нерадински до, Крушедолски пашњак, Реметски до, Јазачки пашњаци и Лежимирски пашњаци, као и одржавање површина које су у претходном периоду биле предмет ревитализације, кроз кошење-тарупирање на локалитетима Нерадински до, Крушедолски пашњак и Реметски до.

-У оквиру активности на заштити и обнављању шумских екосистема, као приоритете предвидети шумске екосистеме који су као темељна вредност наведени у члану 3. Закона о Националним парковима.

2.1.4. Заштите геодиверзитета;

2.1.5. Мере на обезбеђивању услова за одрживо пашарење на постојећим травним површинама.

2.1.6. Редовно праћење стања популација одабраних строго заштићених врста.

2.2. Одрживо и интегрално коришћење као део одрживог развоја уградити у планске активности.

2.3. Програмске активности на уређењу простора одредити у складу са прописаним режимима заштите.

2.4. Дефинисати активности, облике и начине сарадње са најважнијим корисницима простора и локалним заједницама.

2.5. Обезбедити промоцију заштићеног подручја, информисање и едукацију корисника Националног парка.

2.6. Научно-истраживачки рад усмерити према потребама заштите и унапређења природних вредности.

3. Програмом предвидети активности на наставку обележавања спољних и унутрашњих граница Националног парка. Имајући у виду обим послова на реализацији ове активности (дужина спољашње границе, потребни технички, кадровски временски и финансијски капацитети), као приоритет за 2021. годину издвојити обележавање граница на местима укрштања јавних, атарских и шумских путева са границама НП „Фрушка гора“, режим заштите I степена уколико није обележен, као и на местима која су досадашњим радом чуварске службе препозната као најугроженија.

4. Обезбедити планско очување простора са улогом еколошких коридора (међународних, регионалних и локалних), у складу са Уредбом о еколошкој мрежи.

5. Наставити рад на номинацији кластера „Папратски до – Равне“ за UNESCO Светску природну баштину као *Нетакнуте букове шуме средње Европе*, у сарадњи са осталим субјектима који учествују у овој номинацији.

6. Јачати институционалне, техничке и кадровске капацитете управљача за спровођење планираних активности.

7. Подносилац захтева је дужан да радове и активности изведе у свему у складу са издатим условима из претходних тачака овог решења.

8. Уколико подносилац захтева у року од две године од дана достављања акта не отпочне радове и активности за које је акт о условима заштите природе издат, дужан је да прибави нови акт. Такође, уколико дође до измена захтевом наведених

активности, носилац активности дужан је да поднесе Покрајинском заводу за заштиту природе нов захтев за издавање акта о условима заштите природе.

9. Ово решење не ослобађа обавезе подносиоца захтева да прибави и друге услове, дозволе и сагласности предвиђене позитивним прописима.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ЈП „Национални парк Фрушка гора“, обратило се Покрајинском заводу за заштиту природе са захтевом бр 1896 од 20.10.2020. за издавање услова заштите природе за израду Програма управљања НП „Фрушка гора „ за 2021. годину. Плански документ на основу кога се доноси Програм је План управљања, који је такође у изради, у складу са новим Законом о националним парковима („Сл гласник РС“ бр.84/2015) и осталом легислативом.

На основу увида у достављену документацију и Централни регистар заштићених природних добара утврђено је да Програм, односно План управљања морају бити усаглашени са следећим прописима и документима:

- Закон о националним парковима („Сл. гласник РС“, број 84/2015);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС“, број 36/2009, 88/2010, 91/2010 и 14/2016);
- Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Сл.лист СРЈ, Међународни уговори“, бр.11/2001);
- Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта („Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 102/2007);
- Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“ бр. 102/2010);
- Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“ број 35/2010);
- Правилник о проглашењу и заштити заштићених и строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, број 5/2010).

Обавеза издавања и уграђивања услова заштите природе у планове и програме утврђена је чл. 8 и 9. Закона о заштити природе.

У складу са чланом 10. Закона о националним парковима заштита и одрживо коришћење Националног парка спроводи се према Плану управљања Националним парком за период од десет година и другим актима донетим на основу закона, којим се уређује заштита природе.

На подручју Националног парка утврђени су режими заштите I, II и III степена, на којима је одређено да се примењују забране и ограничења радова и активности, утврђене мерама за План управљања и прописима којима се уређује заштита природе. Заштита станишта строго заштићених и заштићених врста одређена је чланом 4 Закона о заштити природе којим се забрањују све „активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта“ и предвиђа предузимање „мера и активности на управљању популацијама“ које су дефинисане чланом 7, који на првој тачки наводи заштиту станишта, а у петој тачки санацију и ревитализацију оштећених станишта. Чланом 71 повољно стање дивљих врста обезбеђује се заштитом њихових станишта, а на основу члана 72 „очување дивљих врста и њихових станишта саставни је део мера и услова заштите природе из члана 9 овог закона“. Чланом 74 прописане су мере заштите строго заштићених врста. Забрањено је, између осталог, и оштећивати или уништавати гнезда и легла строго заштићених врста, као и подручја њиховог размножавања, узнемиравати их, нарочито у време размножавања и подизања младих

и сл. Заштита строго заштићених и заштићених врста дефинисана је и прописаним мерама заштите у Правилнику о проглашењу и заштити заштићених и строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива

Према Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување, шумске заједнице, степска и ливадска станишта, као и водена и влажна станишта на простору НП Фрушка гора, представљају приоритетне типове станишта за заштиту. Наведеним Правилником су одређене мере и начин коришћења у циљу очувања датог типа станишта. Чланом 23. Закона о заштити природе: „Заштита геолошке разноврсности при коришћењу и уређењу простора остварује се спровођењем мера очувања природе, геолошких и палеонтолошких докумената, као и објеката геонаслеђа ...“.

У складу са Конвенцијом о биолошкој разноврсности, прописана је обавеза спречавања уношења и контроле за „оне стране врсте које угрожавају природне екосистеме, станишта или (аутохтоне) врсте“. На подручју Панонског биогеографског региона од дрвенастих врста се инвазивно понашају: јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus glandulosa*), багремац (*Amorpha fruticosa*), западни копривић (*Celtis occidentalis*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), гледичија (*Gleditsia triachantos*), жива ограда (*Lycium halimifolium*), касна сремза (*Prunus serotina*), јапанска фалопија (*Reynouria syn. Falopia japonica*), сибирски брест (*Ulmus pumila*), а на појединим стаништима и багрем (*Robinia pseudoacacia*).

Подручје Фрушке горе је Уредбом о еколошкој мрежи издвојено као централно подручје еколошке мреже, под редним бројем 14. На основу члана 5. Уредбе о еколошкој мрежи, „еколошком мрежом се управља на начин који обезбеђује очување повољног стања осетљивих, ретких, угрожених и типова станишта од посебног значаја за очување и популација строго заштићених и заштићених дивљих врста од националног и међународног значаја, као и очување и унапређење функционалне повезаности њених делова“. Према члану 6. цитиране Уредбе, „заштита еколошке мреже обезбеђује се, између осталог, спровођењем мера заштите прописаних у Прилогу 3. Уредбе“. Прилог 3. Уредбе, између осталог, забрањује „уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узманиравање дивљих врста“, као и „промену намене површина под природном и полуприродном вегетацијом“. Фрушкогорски потоци и удолине су одређени као локални еколошки коридори, који се као такви наводе у Регионалном просторном плану АПВ.

У складу са претходним констатацијама донети су услови као у диспозитиву.

Поука о правном леку

Против овог Решења може се поднети жалба Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине, а преко Покрајинског завода за заштиту природе, у року од 15 дана од дана достављања овог Решења уз доказ о уплати Републичке административне таксе у износу од 480,00 динара на текући рачун бр. 840-742221843-57, позив на број 59013 по моделу 97.

Решено у Покрајинском заводу за заштиту природе под бројем 03-2669/2 од 06.11.2020. године.

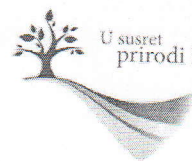
Достављено:

- Наслову
- Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине –инспекција
- Министарству заштите животне средине
- Документацији
- Архиви

ЈП „Национални парк Фрушка гора“
Змајев трг 1, 21208 Сремска Каменица, Србија
Тел: 021/463-667, факс: 021/462-662
www.npfruskagora.co.rs
e-mail: office@npfruskagora.rs
Број : 1409/4
Дана : 13.08.2021. године

На основу члана 54. став 5. Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр., 14/2016 и 95/2018 – други закон), члана 12. став 6. Закона о националним парковима ("Сл. гласник РС", бр. 84/2015 и 95/2018 – други закон), члана 22. Закона о јавним предузећима ("Сл. гласник РС", број 15/2016 и 88/2019) и члана 15. Статута ЈП "Национални парк Фрушка гора", Надзорни одбор Јавног предузећа на седници одржаној 13.08.2021. године, донео је следећу:

ОДЛУКУ

Доноси се Измењени Програм управљања Националним парком Фрушка гора, за 2021. годину.

